



SIKKES EGYENRUHÁKAT
 táborkokknak, tisztéknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokknak, erdészeknek, csendőrségnek, rendőrségnek, tűzoltóknak, pénzügyőröknek és **anyakönyvvezetőknek** készítenek
BLUM ÉS TÁRSA Ö császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói.
BUDAPEST, IV., Sütő-utca 2. (Szervita-tér sarkán.) 7033
Arjegyzekek készséggel küldetnek. Pontos címre figyelni tessék.

LATZKOVITS A.
 BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros
 ajánlja 6594
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Nincs többé fejfájás!
 D. GÖTZ MIGRAINE-PORA

huszonöt év óta egyedül, ideges, rheumászerű, sőt gyomorból származó fejfájás ellen a legjobb sikerrel használtatott, mit több ezrezer menő közönségnyilvánítás bizonyít. Utolsó időben **MADRIDI UDVAR** és **Baross Gábornak** ö exzellenzája feltűnő eredményével használta. Kapható **KOLLER TESTVÉREK** a "Nagy Kristóf-hoz" címzett gyógytárában Budapest, IV., Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf-tér sarkán. 7038



Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

As emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városi legelő fasor végén körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.

Fő részei:

1. A feltek átkelése az Acheronon.
2. A lebegő feltek.
3. A tekezők és fővenyek hágya.
4. Dís vár. Az izzó torony.
5. Az égő sírok.
6. Az ember-fák ardeje.
7. A tűzeső.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostorozottak.
10. Az aranycauhás barátok körmenete.
11. A mászárlás.
12. A kigyók földje.
13. A jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színházok. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható reggeli 9 órától egész nap a király-utcai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibuszok és lóvonatok kocsik megállóhelye.

A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházok! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egye dül álló alkotása. 6811

KURCZ LIPÓT ÉS TSA
 PHOTO-
 czinkográfiai
 műintézet
 BUDAPEST VISSZENTKIRÁLYI 13.
 KIVITELBEN
CLICHÉ
 LEGJOBB
 DLCSÓ
 KIVITELBEN
 Cziknográfia
 fametszet
 uljan

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 legújabb égyenes
SAVANYU-KÚT

Kinek van szeplője?

vagy bármi folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírű

Serail arczenőcsőhöz,

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arcbőrt vakító fehérre, tisztává és üdvé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapesten: Török József gyógyszerész úrnál, Egger-féle «Nádor» gyógytárban valamint minden magyarországi gyógytárban. 6903

Rozsnyay Mátvás gyógyserész, Aradon.

Levélbéllyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Budapesten, IV., Régi posta-u. 5.

Alapítottatott 1876. 7014

Veszek! Eladok! Cserélek!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen
 legjobb hatású szer a

RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,
 mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógytárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld

Réthy Béla gyógyserész

Békés-Csabán. 6981

Főraktár **TÖRÖK JÓZSEF** gyógytárára Budapest.

A kincs mit ér — mit ér az élet egészség híján?

Vérszegénység, erőtlenség és idegességnél egyedül **SERRAVALLÓ**

künnö izü chinavasehora segít teljes biztossággal. Többek között ajánlják: Drasche, Kraft-Ebing, Kétli, Laufenaer, Neusser, Schwimmer tanár urak.

Fő- és szétküldési raktár: Egger-féle gyógytár a «Nádorhoz». Budapest, Váci-körút 17. 6969

Kis üveg (1/2 liter) 1.20, nagy üveg (1 liter) 2.20.

Páris 1889. Kitüntette Brüsszel 1891.
 Genf 1889. Bécs 1891.
 1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetemes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosiilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorbojoknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij megtérítése mellett, berlini főraktárából.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár:

Budapesten: Török József gyógyser.
 király-utca 12. szám. 6892

Ujdonságok selyemkelmékben
 ugymint fehér, fekete és mindenféle más szíben gyári árakon, a valódiság és tartósságért való jótállás mellett, méterenkint 35 krtól 12 frt fríg portó és vámmentesen házhoz szállítatunk. Magánosok számára a legjobb, közvetlen megrendelési forrás. Ezer meg ezer előismerő irat. Mintak franko. Svájcba levélportó kétszeres.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 6951 selyemkeme gyárak szövetsége Zürich.
 Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12 7011
 Bécs, VIII/L. Kaiserstrasse 62.
 Karácsonyi és újévi ajándékok, fényképeszeti készülékek, Diaphani képek, kereteszékek, passpartoutok és képpálványok a legfinomabb és legelőcsőbb kivitelben. Arjegyzekek ingyen és bérmentve.

Dr. JUTASSY JÓZSEF
 az összes gyógytudományok tudora, a bőrgyógy- és kozm. orvosa. 7049
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 22.
 Gyógyítja az összes bőrbajokat és szépséghibákat, melynek a szeplő, májfolt, fűfolt, anyajegy, lencse, szemölcs, pattanás (wimmerli), bőrfoka (mitesszer), himlőhely, sebhely, vörös orr, fagyos végtagok, hajkorpá, hajhullás, fölételes szőrnövés, (női bajusz és szakál) stb., szakszerű tanácsot ad az arc és kéz ápolására s ekkép a szépség megővására. Rendel 10—4 óráig. Díjazott levelekre postafordultával válaszol; kiváuatra (árlmatlan) gyógyszerekről gondoskodik. Mély discretió.

WEINWURM ANTAL
 fényképes első magyarországi chemi-graphiai műintézet.
 Budapest, IV., Károly-utca 3.
 Készít mindenféle chemi-graphiai műintézet, autotypia, phototypia, chemi-graphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, hálózatok foto-lligraphiai úton a legújabbosban sokorosítottatnak. Külön berendezés hásonkivül való fénykép felvételekre.

Kwizda-féle
Restitutionsfluid
 cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak.
 Egy palaocok ára 1 frt 40 kr. o. ó.
 Harmadik év óta van alkalmazásban az udvari loistállókban, valamint a nagyobb katonai és polgári loistállókban kitűnő eredménnyel használják a lovaknak nagyobb fáradságok előtt való megővítésére, valamint azok után való felülreállítására, továbbá szorvások és izommerevülések ellen. stb.; az időmúlásban képes teszi a lovat nagyobb feladatok végrehvitására.
 Csupán csak a fenti gyógygyártól alábbra valódi és kapható Ausztria, Magyarország valamennyi gyógytárban és drogeriában. 7000
 Főraktár: Kwizda Franz Joh. cs. és kir. o.-m. és román k. udv. szállító, kor. gyógytárunknál.



VASÁRNAPI UJSÁG
 3. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JANUÁR 17. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egy év 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félére — 6 *
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egy év 8 frt
 félére — 4 *
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egy év 5.—
 félére — 2.50
 Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A MAGYAR KIRÁLYI POSTÁK, TÁVIRDAK ÉS TELEFONOK ELNÖKIGAZGATÓJA.

A FOLYÓ ÉVBEN immár 30 esztendeje lesz, hogy a magyar birodalom területén levő posták és táviradk igazgatását a felelős magyar kormány, illetőleg az akkori földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium a bécsi kormánytól átvette.

Mig 1867. évi május 1-én Magyarország postahálózata (a később, 1868-ban átvett horvát-szlavonországi és az 1871-ben átvett katonai határorvidéki postahálózatot is beleértve) 1174 postahivatalból állott és 716 állami postaalkalmazottat foglalkoztatott; mig ugyan akkora magyar birodalom táviradahálózata 8155 kilométer táviradvonalból (16,737 kilométer hosszúságú drótvetételekkel), 181 állami és 145 vasuti táviradahivatalból állott és 605 táviradalkalmazottat foglalkoztatott: addig az 1895. év végén a postahivatalok száma 3447, az állami, vasuti és magántáviradahivatalok száma 1448, a táviradvonal egyesített postahivatalok száma 1111, a telefon-hivatalok, nyilvános állomások és előfizetők száma 8836, a táviradvonalak hossza 22,125 kilométer, a telefon-drótvetétek 25,396 kilométer volt és a magyar posták, táviradk és telefonok személyzetének létszáma összesen 17,954 főre rúgott.

1895-ben a postán szállított összes küldemények száma 350,725,147, a táviratok 6 millió 969,643, a telefonon való beszélgetések száma 19 millió 880,912, a postán szállított küldemények értéke 2 trillió 509,323,035 forint, sulya pedig 62,686,480 kilogramm volt. Ezek után az összes bevétel 16,771,116 frtot tett, melyből a 12,153,358 frtra menő kiadásokat levonva, 4,617,758 frt tiszta jövedelem szállítottatott be az állampénztárba.

A fentebbi rengeteg számok meggyőző erővel bizonyítják a

magyar posták, táviradk és telefonok rohamos fejlődését.

Ezen nagyszabású intézetnek s a benne alkalmazott roppant személyzetnek feje, vezetője ez idő szerint Szalay Péter, a magyar posták, táviradk és távbeszélők elnökigazgatója, a kinek kezében e tag kiterjedésű intézet vezetésének minden szála egyesül.

Szalay Péter 1846 október 6-án Budán született, hol atya, István, akkoriban néhai József nádor személye mellett titkári hivatalt viselt. Gimnáziumi tanulmányai után jogi tudományokat hallgatott a budapesti egyetemen s vizsgáit kitűnő eredménnyel letévén, 1867-ben ügyvéddé lett; de e pályát még azon évben odahagyta, mert Gorove István, az akkor újonnan szervezett földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium postai szakosztályába segédfogalmazóvá nevezte ki, hol Gervay Mihály akkori országos fő postai igazgató vezetése mellett sajátította el a postai szolgálatot és a postai statisztika vizsgálatot is letette. 1872-ben, hogy a postai szolgálat gyakorlati teendőinek végzésében is kellő jártasságot szerezhesen, egy évi időre a zágrábi postai igazgatóságához rendeltetett ki szolgálatára, miközben Trieszt és Fiume tengeri és szárazföldi postaszolgálatát is alaposan tanulmányozta.

A postaszakosztályban fogalmazóvá, titkárrá, majd osztálytanácsossá léptették elő. 1888-ban a kereskedelemügyi miniszterium közüti szakosztályába helyeztetett át osztályvezetővé. Itt 1894-ben miniszteri tanácsossá lett, a következő 1895-ben pedig, Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter és Vörös László államtitkár, fölművelési és közlekedési miniszterium postai szakosztályába segédfogalmazóvá nevezte ki, hol Gervay Mihály akkori országos fő postai igazgató vezetése mellett sajátította el a postai szolgálatot és a postai statisztika vizsgálatot is letette. 1872-ben, hogy a postai szolgálat gyakorlati teendőinek végzésében is kellő jártasságot szerezhesen, egy évi időre a zágrábi postai igazgatóságához rendeltetett ki szolgálatára, miközben Trieszt és Fiume tengeri és szárazföldi postaszolgálatát is alaposan tanulmányozta.

Ezen időben annál inkább szüksége volt e nagy közművelési és közgazdasági fontosságú intézetnek ily kiváló férfúra, mert az ezredévi kiállítás kapcsolatos teendő sokasága, valamint a kiállítás alkalmából Budapestre összehívott nemzetközi táviradártekezlet szervezése és vezetése különösen nagy feladatokat rótt a magyar posták, táviradk és telefonok igazgatójára. És Szalay minden várakozást tökéletesen kielégített. Az ő lakadatlan buzgósága az ezredévi országos kiállítás postapavillonját egyikévé tette a legtanulságosabb és legsikerültebb csoportoknak, mely igen tetszetős és dús berendezésben s világos áttekinthetőséggel mutatta be hazai postáink, táviradk és telefonunk fejlettségét és európai színvonalon állását.

Legkiemelkedőbb mozzanata volt az ezredévben az intézet életének a Budapesten most első ízben tartott nemzetközi táviradártekezlet, mely-



Fénykép után metszette Marselli Gusztáv tanár. SZALAY PÉTER.

nek tagjai kormányaik hivatalos megbízásából arra voltak hivatva, hogy a világforgalmat szabályozó oly határozatokat hozzanak, a melyek általános érvényre emelkedhessenek s az országok törvénykönyveibe legyenek iktathatók. S minthogy a magas színvonalon tartott tanácskozások ezt a célt valóban el is érték, méltán elmondható, hogy fényt s dicsőséget hozott ez az értekezlet nemcsak a magyar posták, távirdek és telefon intézetére, hanem az egész országra is.

Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter 1896 június 16-án nyitotta meg a nemzetközi távirdeártekezletet, melyen az egyetemes távirdeegyesület összes országait és az e nembebeli magántársulatokat a világ legtávolabbi részeiből is, mint pl. Japánból, Dél-Amerikából, Ausztráliából jeles kiküldöttek képviselték; majd a megnyitó beszéd után az elnökséget Szalayra ruházta át. Közel hat héten át, fáradságot nem ismerve vezette Szalay az értekezlet tanácskozásait, melyek francia nyelven folytak. Mindig talált módot az érdekellentétek sima kiegyenlítésére, tapintatos módon tudta felhasználni a kínáló alkalmat, hogy hazánkban a nemzetközi forgalomban előnyöket biztosítson. A távirdeártekezlet határozatainak jótékony hatását már a közel jövőben látni fogjuk, a mennyiben a díjszabások egységesebbek lesznek, s a táviratozást olcsóbbá teszik s azonkívül számos egyéb kedvezményt fognak tartalmazni. A nemzetközi távirdeártekezlet komoly munkái mellett egyszersmind arra is kiterjedt Szalay figyelme, hogy külföldi vendégeink hazánkban néhány érdekes vidékét és a magyar vendégszeretetet megismerjék. S buzgólkodása nem is volt sikertelen, mert a vendégek hazánkról és nemzetünkről a legjobb véleményeket vitték magukkal a világ minden tájára s otthon is nagy elismeréssel emlegették a magyar nevet.

Az értekezlet végeztével Ö felsége is méltányolta a kongresszus nagy fontosságát; annak fáradságot előkészítése és végrehajtása körüli érdemeiért Szalayt a Ferencz József-rend középkeresztjével tüntette ki.

S most, miután az ezredévi ünnepélyek és az értekezlet fáradaimai lezajlottak, ismét dolgozó-asztal mellett találjuk Szalayt, a mint szokott serény munkálkodását még azzal is tetézi, hogy a kongresszusi határozatok megvalósításán fáradozik. Így egyebek közt remélhetőleg még a folyó évben létre jön Budapestnek Párisal és Londenal való közvetlen távirdei összeköttetése, úgy szintén a Budapest és Berlin közötti közvetlen telefon-összeköttetés, valamint életbe lépnek a nemzetközi kongresszus fontos határozatai is.

Szalay fáradságtalan tevékenysége annál érdemesebb a közérdeklődésre, mert olyan ügy élén serénykedik, a melynek nemcsak a fővárosra, hanem az egész országra nézve is föltötte nagy és üdvös közművelődési és közgazdasági hatása van. Jellemzésére fölemlítjük még, hogy kiválóan humanus és igazságos elöljáró. A vezetése alatti nagy személyzetre nemcsak kötelességeket tud szabni, hanem atyailag igyekszik gondoskodni sorsuk javításáról is. Így mindjárt hivatalba lépése után első gondjainak egyike volt, hogy a szolgálati terhek méltányos megosztása mellett fokozza a javadalmakat főleg az alsóbb rendű alkalmazottaknál. S ezzel mintegy új lelket és erőt öntött a személyzetbe, mely a rá nehezedő óriási föladatak terhe alatt már-már roskadozott. Remény, bizalom és ragaszkodás támadt az új elnökgazgató iránt, ki ekként megnyert táborával bizonyára fokozódó sikerrel fog munkálkodni hazánk közforgalmának eddig is minden elismerésre méltó fölvirágztatásán.

L. Gy.

ISMERETLEN IFJUKORI KÖLTEMÉNYEK PETŐFITŐL.

HONVÁGY.

Borúnak éjjelen, derűnek hajnalán
Féléd siet megveve búd
Pillantatom, mindig feléd, arany kalász
Hazája, boldog róna, hol
Csókolvá ölelkeznek Csepel mezőivel
Dunának ezüst hullámai.
Áldás malasztja rám felőled nem lebeg,
Csak egy kemény atya átkait
Zúgják fülembé a nyargaló fuvalmak, oh
Ezer tövissel hinteni
A bujdosónak útait! Mégis te vagy
Örök betűkkel írva fel
E szív emlékkönyvében. A napok sorát,
Melyet lefutnom rendelé
Az ég, ohajtom én kunyhód homályiban
Élhetni, s a szelid halál,
A szenvedések altatója hogyha jó
S átszenderíti lelkemet
Egy boldogabb világba: harsogó Duna!
Kisznevett porom fölött
Te mosd a zöldelő hant bársony pázsitát,
S a mormogó habzaj között
Édesd nyugalmak ülnek sírköveimre majd,
S a jégszív is talán, kinek
Átkai nyomák a kínos életet, ledől
Békülni a halom fölé.
S lágyult kebel meleg könyűvel rebeg
Panaszt: szegény, szegény fiam!

A DRÁVÁN.

Marburgnál.

Zúgó habjaidba szórom
E virágfüzért,
Dráva! Hajtsd alá, s a partra
Tedd, midőn hazamba ért.
Bárha dült lesz akkorára
Disze s hervadott,
És özönnel kelyhe nem hint
Szerte éden-illatot.
S mondjad: ilyen a honáért
Lángoló kebel,
Melyet a sors zivatarja
Tőle messze sodra el.

TRIOLETT.

Rejts ölednek éjjelére
Szent nyugalmu sírhalom!
E kinéletnek vesződe
Lánczait mért hordozom?
Kebed csendes éjjelére
Nem tekint a fájdalom,
S a keservek halvány képe;
Ott öröklő bék' vagyon.
Rejts há! kék éjjelére,
Szent nyugalmu sírhalom!

ELVÁLÁS.

Itt a búcsupercz: válok. — Nem szabad!
Leomlok, a világ kereng velem!
E szenvedés, e szörnyű kín alatt
Hogy nem repedsz meg égő kebelem?
Nem, én nem hordom többé terhemet,
Habár egy élet rajta függene,
Válj lángszavakká, tiúkos érezt,
Te szivem pokla, szivem édene.
S ha szólanék is, mit remélhetek?
A sors irántam oly vad, oly kemény;
Oh kárhozat, oh gyilkos képzetek!
Nem gyül érettem viszonéremény.

Én távozom, s örökre távozom
Gyöttrő titkossal tőled, oh leány!
Vezessen a sors boldog utakon,
Öröm-tavasznak tündér-korszakán.

Legyen pályád mosolygó rózsakert,
És minden óra benne rózsaszál,
S ne tudd, ne tudd, leányka, e levert
Szív-éjjelen hogy csillagom valál!

ELSŐ SZERELEM.

Szép a rózsza hajnal-ébredése,
A leányka arcuzatja szebb volt.
Messze bércezk kékelő homályán
Bájjal ég az arany esti csillag;
A leányka nefelejt-szemében
Tündérfénnyel szebb csillagzat égett.
Csatogányának zengeménye nyájás
Nyájasabban kelt a lányka hangja
Ajka paradicsom-kertéből.
És ha tiszta a liget virágit
Gyémánt-cseppel éltető patakcsa:
Tiszta volt a lyánka keble szinte,
Tiszta szíve, tiszták érzeményei.
A leánykát hűvel én szerettem,
Őt szerettem első szerelemmel,
Érte gyúltam örült gerjelemben,
S hajh, a végzet elszakasztá durván,
Elszakasztá mindörökre tőle!
Hagyjatok, ha néha álmin ötlet
Elragadtan a dicsőet festik,
Oh barátim, hagyjatok zokogni:
Veszteségem szörnyű, mondhatatlan!

E költeményeket Petőfinek több ismert költeményével, Salkovics Károly kineztári mérnök, Petőfi rokona és tanuló társa adta át nekem 1894 őszén, mikor lakásán felkerestem, hogy Petőfiről egyet-mást megtudjak tőle. Maga másolta le azokat évekkal az előtt, egy nyolcz lapnyi kis füzetben, mely a következő költeményeket tartalmazza: *Coriolán (Ballada), Honvágy, A Dráván (Marburgnál), Változás, Vendég, Hajnal, Mész és csók, A sorshoz, Triolett, Elválás, Lehel, Első szerelem.*

Coriolán-ról tudjuk, hogy Tarkányi Béla írta. *A Dráván, Változás, Vendég* s az *Elválás* című költemények alá Salkovics zöld, *A sorshoz* című alá pedig vörös írónnal odajegyezte Petőfi nevét. Nyilván csak ezeket tartotta Petőfi költeményeinek. Pedig, mint látni fogjuk, valamennyi Petőfié. Salkovics állítása szerint Petőfi, mint katoná, 1840 tavaszán Horvátországból leveleiben küldte meg neki a megjelölt költeményeket Sopronba, a hol akkor a retorikába járt. Eredeti kéziratukat azonban valamelyik ismerőse — talán Orlai — elkérte tőle. Hogy neki is meglegyenek, lemásolta magának s így maradtak meg. Részemről nem tartom valószínűnek, hogy a kérdéses költeményeket mind Horvátországból küldötte volna meg Salkovicsnak Petőfi; mert olyan is van köztük, a katonaságtól való megszabadulása után írta, mikor rég nem látott szülei körében, Dunavécsein mulatott. Így például a *Változás* című 1841 május 23-án Vadason, a *Vendég* című pedig 1841 június 5-én Dunavécsein keletkezett. Úgy vélem, hogy Petőfi csak *A Dráván* című költeményét s talán a *Honvágy*-ot küldte meg Salkovicsnak. Jegyzeteiben, melyeket nekem átadott, tényleg csak az elsőt említi Salkovics, mint olyant, melynek eredeti kéziratát bírta. A többi költeményt hihetőleg 1841—42-ben másolta le Pápán, mikor Petőfivel az ottani

kollégiumba járt. Ezt bizonyítja a papir s a tinta színe, mely már régen megfakult; ezt a füzet elején olvasható *Coriolán* című ballada, mely 1841. november havában jelent meg a *Nemzeti Almanach* 1842-re szóló kötetében.* E balladát, mely most is bizonyos népszerűségnek örvend a tanuló ifjuság között, megjelenése idején nagyon felkapták. Leírták, betanulták és szavalgatták. Vadnay Károly, a ki különösen szerette szavalni, mint kis deák egy alkalommal csak azért kereste fel Tarkányit, a ki szüleinél Miskolcra betegesen feküdt, hogy a Coriolán költőt színről-színré lássa.** Salkovicsnak is bizonyára nagyon megtetszett e költemény. Leírta magának, nyomban utána pedig jó barátjának, rokonának a verseit, a ki költői tehetségével már akkor kitűnt, s a kire társai bizonyos tisztelettel tekintettek. Így készült el a kis versfüzet, még pedig valószínűleg 1842-ben.

A *Honvágy*-ról Salkovics nem mondja, hogy az Petőfié. Pedig hogy ő írta, a költemény tartalma is elárulja. Az ifjú, a kinek bús tekintete az arany kalászos róna felé repül, a honnan áldás nem lebeg feléje, csupán egy kemény-szívű apának átkát zúgják fülebe a szél fuvalmai, hogy ezer tövissel hintsek be útját a bujdosónak; kinek legfőbb vágya, hogy az Alföld valamely kis kunyhójában élje le napjait s ha meghal, hogy a Duna partján ássanak neki sírt, a melyre akkor talán jégszívű apja is békülten borul rá és ellágyulva rebegi: „Szegény, szegény fiam!” — ez az ifjú ki volna más, mint Petőfi, kinek az Alföld volt hazája, melyen szívének egész hevével csüggött; kinek szülei vagyoni bukásuk után 1839—45-ig Dunavécsein (ide utal ez a kifejezés is: „hol csókolvá ölelkeznek Csepel mezőivel a Duna ezüst hullámai”) laktak, abban a „kis lakban, a nagy Duna mentében”, melyről *Távolból* című költeményében oly meghatóan emlékezik; a kit atyjának átka, melyet ifjú könnyelműségével vont fejére, a világba üldözött és bujdosóvá tett. Az „arany kalász hazája, boldog róna” kifejezés is Petőfi vall. (V. ö. a *Hazámban* című költemény első sorával: „Arany kalászszaal ékes rónaság.”) A költemény, mint általában Petőfi ifjúkori költeményei, a régebbi költőinktől kedvelt idegen versformában, még pedig hatos és négyes jambusokban van írva, rim nélkül. A forma idegenszerűsége mellett mégis mennyi érzést lehel, mily őszinte és mély fájdalom nyilatkozik benne! Petőfi zsengei közt alig találunk még egy másodikat, mely e tekintetben versenyezhet vele. Ép azért valószínűnek tartom, hogy katonaszkodása végső hónapjaiban, 1840 végén vagy 1841 elején írta. Életrajzi szempontból is fontos e költemény. Kitiunik belőle, hogy Petőfi katonaszkodása idején nem békült meg atyjával, miként Sass István s az ő nyomán Ferenczy állítják, hanem csak később, hazatérése után.

A *Dráván* című költeményt a czim alatt olvasható iryzet szerint Marburgnál, Stájerországban írta Petőfi. E helyen nem állomásozott, csak átutazott rajta, mikor Grázból, a hol két hónapig (1840 május és június) a kórházban feküdt, Zágrábba, ezredéhez igyekezett. E költemény rimes trochaeusokban van írva, s benne megható gyöngédséggel nyilatkozik Petőfi honszeretete.

A *Triolett* hangja, alapeszméje, nyelvezete semmi kétséget nem hagyhat fenn az iránt, hogy ez is Petőfié. A halálvágy, melyet később annyi költeményében s oly sokféleképen fejezett ki, itt lepi meg először. Különben ez a kis költemény

* Id. Szinyei József szives közlése.
** Szvorényi J.: Emlékbeszéd Tarkányi Béla József felett, 1886.

érdekes biznyságnál szolgál a mellett, hogy Petőfi, mint kezdő költő, nehezebb versformákkal is megküzdött.

Az *Elválás* Petőfinek hasonló című ifjúkori költeményére emlékeztet, melyet Neumann Károly, Petőfi aszói tanuló- és lakótársa őrizett meg számunkra s a „Vasárnapi Ujság” 1880-iki évfolyamában közölt először. Csak hogy szenvedélyesebb, mélyebb annál. Salkovics a költemény czime mellé zöld írónnal e nevet írta oda: *Tóth Róza*. Állítása szerint ez a esőngei szöke leány, egy nyugalmazott őrnagy lánya inspirálta, a kihez Petőfi 1839-ben, ostfásszonyfai tartózkodása alatt számos költeményt írt.

Az *Első szerelem* című költeményt szintén Petőfi költeményének tartjuk. A sűrűn előkerülő ellentétek, a kedves összehasonlítása a természet tárgyaival: oly vonások, melyek Petőfi más költeményeiben is előfordulnak s egyik sajátosságát teszik. E költemény hihetőleg 1839 őszén keletkezett, mikor Petőfi Sopronban katonaszkodott.

Az imént közölt költeményeken kívül Salkovics versfüzetében Petőfinek több más költeményével is találkozunk. Ilyenek a *Változás, Vendég, Hajnal, Mész és csók, A sorshoz, s a Lehel* címűek. Ezeket már régebbi idő óta ismerjük, sőt a három elsőt, továbbá *A sorshoz* címűt 1880-ban épen a „Vasárnapi Ujság” közölte először, a Neumann Károlytól beküldött kézirat alapján. A *Változás* s a *Vendég* úgyszólván teljesen egyeznek az újabb kiadásokban közölt, hasonló című költeményekkel; szintűgy *A sorshoz* című, mely az 1839-ben írt epigrammok között, a harmadik helyen olvasható. (Variánsok a *Változás* című költeményben: I. versszak 2. sor: S dült a fergeteg fölötte. II. versszak 2. sor: Új virágit illatoznak. II. versszak 3. sor: Száz mosolygó téreken; a *Vendég* címűben: I. versszak 3. sor: Vendég jó, vendégül. III. versszak 1—4. sor: Te leszel vendégem | Tán, szelid halál? | Oh siess, előtéd | Ajtóm nyitva áll.) A *Hajnal* című epigrammnak két verziója volt ismeretes eddig. Az első Petőfi Sándor: *Összes költeményei* új népies kiadásának 637-ik lapján (Epigrammok, II.), a második a 688. lapon olvasható, *Róza* címmel. (Variánsok: 1. sor: Forrás habjainál, koszorús tavasz ébredetével. 3. sor: Hajnal jött, látá bájait s irigylve pirula. A 2. és 4. sor egyezik a 637. lapon közölt epigramm megfelelő soraival.) A *Mész és csók* című kis dalt *Fürge méh* címmel Kemény János 1875-ben Greguss Ágosttal közölte először, ki viszont a „Fővárosi Lapok”-ban tette közzé. Kemény állítása szerint Petőfi e költeményt 1841 tavaszán Pozsonyban s épen az ő számára írta. Föl is vették a pozsonyi Magyar Társaság érdemkönyvébe, de nem Petőfi, hanem Kemény neve alatt. Hogy csakugyan Petőfitől ered, Salkovics is igazolja. Az ő másolatában két négy soros strófából áll, míg párja: a *Fürge méh* című költemény csak egy strófából. Salkovics másolata hihetőleg régebbi szövegezés, azért közöljük:

Mész és csók.

Kis méh! te a füvet, fát Kis méh! Lidim füvet, fát
S virágokat leped, S virágokat nem lep,
Hogy édes kelyheikből Mézédnél csókja mégis
Gyűjthessed mézédet. Mi sokkal édesebb.

A *Lehel* című balladának mását szintén ismerjük. Ez Pápán a Képző Társulat pályázatán dicséretet nyert s az 1842. július 30-án tartott örömmünnepen el is szavalták. Rövidebb, drámaibb, mint az, melyet Salkovics másolatában bírnak. Az utóbbi két részből áll: első részében az augsburgi csata rajzát adja a költő, a

másodikban Lehel bosszuját és halálát írja le. A két részt utóbb összevonta Petőfi s a vers formáján is változtatott. Összehasonlítás kedvéért álljon itt a véleményem szerint régebb, eddig ismeretlen fogalmazás:

Lehel.

Mennydörg az óriás kürt	S vérnek patakja árad
Lehelnek ajakán.	Az eltiport mezőn,
Örvendő nyúl ezer kar	Kietlen rém-halomma
Kifent acél után.	A holtak teste lón.
Vérszomjazó örömben	Még vának oly erősen,
Szikráznak a szemek,	Oly fáradatlanul!
Telt a kebel dicsőtől	A szittya kar csapásin
Harcz nagy reményinek.	Kis alemann kímül.
Jaj annak! a ki ellen	De nyugot népe nem fogy,
E nép kardja* száll.	Elhullott száz helyett
Jaj annak! sorsa lésszen	Konrad hatalmas szóval
Gyalázat és halál.	Idéz új ezret.
Még egyszer zúg riadva	És hajh fordít a koczkán
A szélvészhangú kürt	Az indá-végezet,
S az alemann seregére	És hajh a magyaroknak
A dúló szittya tört.	Romlása érkezett.

II.

Zajtalan áll a	„Fejdelm, oh látom,
Gyász-arcu csatahely,	Határatlan kegyed,
Bátor leventék	Azért hadd kérjek
Elhullott ezrivel.	Tőled tehát egyet:
Győzött a teutón.	És teljesíted,
A hosszú harc után	Kivánatom csekély:
Rabság Lehelnek,	Előre lépve
Megtörött had román.	Ekkép Lehel beszél.
„Rablók! hogy többé	Éltemnek a kürt
Reánk ne törjétek:	Olyan hí társa volt,
Akasztofára	Mellette vívtam
Egyig most veletek!”	Sok véres viadalt.
Mond nagy kevélyen	Halálom tőle
A győző fejdelm,	Örökre elszakaszt;
És a bakóknak	Engedd utószor
Vad serge ott terem.	Megharsogtatnom azt!”
„Vezér, jer, illet	S megriad a kürt
Elsőség tégedet,	Lehelnek ajakán,
Elő, hadd lássuk,	Miként orszolán
Félt hősi képedet.	Erdő vad tanyán.
Olyan magasra,	S hogy harsogtatta
Miként én, emelt-e	Dörgőleg mindenszerte,
A magyaroknak	Konradnak álla
Hatalmas istene?”	És véle őt leverte.

„Te felmagasztalsz,
És én a porba váglak!”
S meggy büszke-bátran
Elébe a halálnak.

Köszönetet mondunk Salkovics Károly úrnak, hogy e költeményeket megőrizte és közlésre átengedte.
Dr. Baróti Lajos.

A BUDAPESTI POSTA.

Még a fővárosi emberek közül is nagyon kevésnek van arról fogalma, hogy mily óriási a budapesti posták forgalma, kivált karácsony és új-esztendő táján, midőn pár rövid nap alatt roppant mennyiségű mindenféle küldeményt kell kézbesíteni vagy a világ minden sarka felé szétküldeni s milliónyi levelet, levelező-lapot, pénzt, értéktárgyakat a címzettettekhez eljuttatni. És hogy mindez mégis zavartalanul, a legszebb rendben vége meg, az a hivatalnokok szorgalmán s buzgalmán kívül, postának kitiűő szervezetének köszönhető. Bizonyára nem lesz azért érdektelen, ha a fővárosi posta szervezetéről, belső kezeléséről néhány ismertető adatot közlünk.

1. A levélposta-továbbító osztály.

Ha ejjeli időben a Koronaherceg-útczában járunk, mindig szemünkbe ötlük az a hatalmas palota, kivilágított ablakosraival, melyet a Ko-

* Talán inkább: *harca*.

ronaherczeg-, Gránátos- és Zsibárus-utczák környeznek. De nappal is megragadja figyelmünket ez a szép palota, melynek rajzát a Zsibárus- és Gránátos-utczák sarkáról fölvéve, úgyszintén a Zsibárus-utczai főkapuját mai képeink tüntetik fel.

Ez az épület a királyi főposta.

Sietséggel jön-megy ott a közönség, sűrűforog a sok hivatalnok és alkalmazott, nyüzsgöve robognak ki és be a postakocsik, pedig a főposta csak felvételi szolgálatot teljesít és csak levélpósta küldemények kézbesítésével foglalkozik és kivülről a székes főváros területén még 45 postahivatal, illetőleg távirddával egyesített postahivatal áll a közönség rendelkezésére.

A főposta 10 osztályra oszlik és személyzete 934 egyénből és pedig 250 tisztviselőből és 684

gyűjtő szekrényből 60 szolga naponként tizszer, mintegy 70,000 levelet gyűjt, továbbá, hogy ez az osztály évenként mintegy 3 millió ajánlott levelet közvetít, miből csak magán a főpostán évenként mintegy 1,000,000 darabot adnak föl. (Egyik képünk a főpostahivatal földszinti folyosójának levélpósta-feladási részét tünteti föl, a hol számos nőhivatalnok gondoskodik a levelek felvételéről.)

A levelek bizonyos részét azonban a helyi fiókhivatalok nem a továbbító osztályba, hanem közvetlenül a mozgópostákhoz küldik; kiváltképpen áll ez a hírlapokra nézve, melyeket úgyszólván az indulás percében kinn a pályaudvarokon szöktak a mozgóposta-kocsikba lázas sietséggel bedobálni.

A továbbító osztály a főpostapalotának majd-

fiókban újabb és újabb levélhalmaz gyűlik össze a legközelebbi indításra.

A továbbítandó ajánlott levelek kezelése természetesen nem megy ily simán. Ugyanis ezek is útirányok, vonalak, rendeltetési helyek szerint osztatnak szét, de azonkívül ezeket még el kell könyvelni s *rovatolni* is.

A továbbító osztályban 103 tisztviselő, 210 altiszt és szolga van beosztva, a kik 3 csoportban felváltva tesznek éjjel és nappal szolgálatot. Ezen osztály *Traversz István* posta- és távirddafelügyelő vezetése alatt áll.

A továbbító osztálylyal szerves kapcsolatban van a *levélleadási osztály*, mely a székes főváros IV—IX. kerületébe szóló összes közönséges és ajánlott levelezést kézbesíti a hivatalos levelek, továbbá a fiókbérlők levelezésének kivételével.

kerületében kézbesítendő levelek útca- és házszám szerinti sorba szedésével foglalkozik.

Ezen épületben van elhelyezve a *kézbesítő postahivatal*, a *keleti pályaudvari mozgóposta-főnökség*, a *rovatoló postahivatal* és a *nyomozó postahivatal*. Azonkívül van az épületben *statisztikai hivatali*, *fővármihatali*, *forgyasztsági adóhivatali* és *fémjelző hivatali kirendeltség*, mely utóbbiak a postaküldemények elvámolását, forgasztsági adóval terhelését, fémjelzését, stb. ott a helyszínen végzik, úgy, hogy a küldeményt minden további utánjárás nélkül, elvámoltan, fémjelzetten, stb. kézbesíthetik a címzettnek lakásában.

2. A kézbesítő postahivatal.

Hosszú kocsisor robog ki napjában kétszer a keleti pályaudvar szomszédságában levő *Verseny-utca* felől, végig a *Kerepesi-úton*. A kocsik

területü külső udvara és két hatalmas üvegtetőzettel fedett belső udvara van.

A kézbesítő postahivatal ismertetését választván feladatunkul, annak munkakörét a következőkben foglalhatjuk röviden össze.

Minden olyan csomag, pénzeslevél, vagy

kerületbe szóló csomagokat, melyeket mindegyik kézbesítő onnan rakat fel a maga kocsijába, mely célra a kézbesítő kocsik hátuljokkal mind a fedett perron felé sorakoznak.

Ilyen kézbesítő kocsit a tartalékkal együtt 110 van. Ezen kocsik hátsó ajtaja embermagasságú, hogy oda a kézbesítő beállhasson és a csomagokat kiemelhesse.

A kézbesítő szolgálatra 100 altiszt (és szolga) van beosztva, — a kocsikhoz 104 kocsis, 130 ló áll folyton rendelkezésre. A kocsisok, — illetőleg az egész istálló-szolgálat felett az ügyeletet egy lovászmeister gyakorolja.

Ez azonban a kézbesítésnek csak végrehajtó része, mert a belsőszolgálatot 108 tisztviselő és 93 altiszt (szolga) végzi. Ezeknek kezei közül kerül ki feldolgozva a kézbesítendő anyag.

A tisztviselők (és szolgák) ezen csoportja



A BUDAPESTI FŐPOSTA ÉPÜLETÉNEK ZSIBÁRUS-ÚTCZAI BEJÁRATA.

altisztból és szolgából áll, kik *Józsa Lajos* posta- és távirddafelügyelő vezetése alá vannak rendelve.

Egyik legérdekesebb osztálya a főpostának a *levélpósta-továbbító osztály*. Itt legterhesebb a szolgálat. Itt a sürgős-forgás, a jövés-menés soha sem szűnik meg. Mint méhkásban rajzik a sok postai alkalmazott; mégis e bábéli zürzavarban kinek-kinek megvan a maga kiszabott teendője; egyik a másik kezére játszik, úgy, hogy az az óriási levél- és hírlaphalmaz mentől hamarabb osztályozva van s útban rendeltetése felé, hogy helyet adjon újabb szállítványoknak.

A továbbító osztálynak az a feladata, hogy a székes főváros területén földadott, nemkülönben a Budapestten átmenő közönséges és ajánlott levelezést útirányok, vonalak, rendeltetési helyek szerint szétosztva továbbítsa, — valamint a szélrózsa minden irányából Budapestre szóló közönséges és ajánlott leveleket átvegye és kézbesítésre előkészítse.

Nem csekély feladat ez, ha figyelembe vesszük, hogy a székes főváros területén 528 levél-

nem egész első emeletét elfoglalja. Termei, melyeknek egyikét képen is bemutatjuk, villamos- és gázvilágításra, légfűtésre vannak berendezve, víznyomású és kézi felhúzógépekkel ellátva, azonkívül sinekkel úgyszólván behálózva, melyeken tolókokcsik gördülnek s fordító korongok segítségével keresztül és kasul szelik az egész teremort.

A szolgálat itt folytonos, éjjel-nappal egyformán tart. Egyik csoport a továbbítandó leveleket vonalakra, útirányokra csupán nagyjából osztja szét; — onnan a levelek rendeltetési helyek szerint leendő szétosztásra az illető vonalakat kezelő tisztviselők kezébe kerülnek. Midőn pedig elkövetkezik az indítás ideje, a rendeltetési helyek szerint már teljesen feldolgozott anyag kötegelve, csomagolva, 50—80 kilós zsákba halmaztatik és a megfelelő közlekedő mozgópostának elszállítás végett átadatik.

Az osztály naponta 60 ilyen «levélzárlatot» indít, úgy, hogy az egyik vonal indítása alig van még befejezve, már is ugyan azon

Azonkívül még a budapest-vári és a budapest-vizivárosi I. számú posta- és távirddahivatal is kézbesít levélpóstát.

Mihelyt valamely irányból a posta beérkezik, az anyagot tartalmazó «zárlatok», a pályaudvari «járatok» útján a továbbítóba vitetnek. Itt a zárlatokat felbontják, a helybe szóló leveleket a hely és kelti helyegző lenyomatával ellátják és a szerint osztják szét, a mint a levelek a hivatalból viendők el, avagy a levélhordók által kézbesítendőek.

Az ajánlott levelek azonfelül még kézbesítő könyvekbe is beiratnak, melyekben a címzettek az átvételt elismerik.

A székes főváros balparti része 127 kézbesítő kerületre van felosztva, melyekben 374 levélhordó napjában 8 ízben kézbesíti a levelezést.

A kézbesített ajánlott levelek évenként mintegy kétfélmillió darabot tesznek, közönséges levelet pedig naponta átlag 100,000 darabot kézbesítenek.

Egyik képünk a levélhordók termét ábrázolja, a mint a levélhordók egyik csoportja éppen



A LEVÉLHORDÓK TERME A BUDAPESTI FŐPOSTÁN.

szakasztott egyformák, a bakon egyenruhás altiszt ül a postalegénynyel. A főbb elágazási utcákban egy-egy kocsit elvállik a menettől és saját kerületébe tér be.

Ezek a kocsik az u. n. *kézbesítő kocsik*.

Már a nyolczvanas években oly nagy lett a főváros területén kézbesítendő csomagok, pénzeslevelek és postautalványok szaporodása, hogy a főposta-palota helyiségei elégteleneknek bizonyultak a forgalom végrehajtására.

Újabb helyiségekről kellett tehát gondoskodni. Így egy időre a csomagok leadása a Rostély-utczában a Károly-kaszáryban húzódott meg.

Azonban a Bajon ezáltal csak ideig-óráig volt segítve, mert a szolgálat más ágai is rendkívül megnövekedtek.

Igy létesült a *Verseny-utczában*, az u. n. *postakezelési épület*, mely 2770 □ öl területen mintegy 300,000 frt költséggel épült.

Tetszetős stílusú hatalmas épület ez, mely a pályaudvar felől részen, de azon oldalakon is, a hol a csomagok le- és felrakatnak, fedett perronokkal van körülvéve, azonkívül 1770 □ öl

postautalvány, mely bárhonnán a főváros területére szól, a kézbesítő hivatalhoz küldetik. Ott történik azoknak átvétele a beérkező mozgópostáktól, ott dolgozzák azokat fel, a mi abban áll, hogy a küldeményeket darabról-darabra számba veszik, elkönyvelik, ha kell, elvámoltatják, a kézbesítési díjakat és a netáni portót kiroják, azután a küldeményeket kézbesítő kerületek szerint szétosztják a kézbesítő könyvekbe (ívekbe) bevezetik, a kézbesítőknél az utalványok kifizetésére pénzkészletet adnak, stb. stb.

A székes főváros 100 csomagkézbesítő kerületre van osztva. Mindegyik kézbesítő kerület egy-egy altisztre (vagy értelmesebb szolgára) van bízva, a ki a maga kerületében a küldeményeket házhoz viszi, illetőleg az utalványozott összegeket nyomban ki is fizeti.

A hivatali helyiségben 6 átvételi terem van, melyekben a csomagok, útirányok szerint elkülönítetten kezeltenek; azonkívül van ott egy körülbelül 40 méter hosszúságú tágas terem, melyben minden kézbesítőnek külön rekesze van.

Ezen rekeszekbe teszik be az illető kézbesítő-

illetőleg az egész kézbesítő hivatal *Lóv Róbert* posta- és távirddafelügyelő vezetése alatt áll.

Hogy fogalmat alkothassunk arról, hogy az itteni személyzetnek mily roppant forgalmat kell legyőznie, felemlítjük, hogy ezen épületből 1896-ban 1,902,296 csomagot, 284,422 pénzeslevelet, 2,433,707 postautalványt kézbesítettek és hogy a kifizetett utalványok összege 69,006,588 frt 80 krt tett.

És ezen forgalom évről-évre emelkedik. Érdekes megemlíteni, hogy 1896-ban december 24-ikén 28,000 csomagot, pénzeslevelet és postautalványt kézbesítettek. Azonban a karácsonyi időre a kézbesítő hivatal kezelő személyzeti létszáma 451 főre volt fölemelve.

Nem érdektelenek az egyéb összegekre vonatkozó adatok sem. Az 1896. évben portóból 174,710 forint 04 kr., kézbesítési díjakból 126,746 frt 34 kr., vámdíjakból 287,704 frt 06 kr., forgasztsági adóból 32,864 frt 38 kr. folyt be itt; azonkívül beszédetett utánvétele 1,697,307 frt 64 kr. összegben.

Képeink egyike a postakezelési épületet — a



A BUDAPESTI FŐPOSTA ÉPÜLETE, A GRANÁTOS- ÉS ZSIBÁRUS-ÚTCA SARRÁRÓL TEKINTVE.

Verseny-utazásról tekintve mutatja be a kocsi-park egy részével; másik képünk az üveg-tetővel fedett udvarok egyikét szemlélteti, rakott tolokocsikat gördítő szolgálakkal; harmadik képünk végül a kézbesítők termét tünteti fel, a pénzesleveleket, utalványokat, szállítóleveleket, stb. rendező altisztekkel (szolgálakkal), mielőtt kézbesítésre a kiindulási parancs megadatnék.

3. A mozgó-postahivatalok.

A mik az emberi szervezetben az erek, melyek a vérkeringést eszközlik, olyanformák a posta szervezetében a mozgóposták.

Az országban számos központból, főképp Budapestről a szélrózsa minden irányában közlekednek a vasútvonalakon mozgó, illetőleg rövidebb vonalokon kalauz-posták.

Minden egyes postahivatal, akár vasút mentén eső helységben van, akár nem, — *közúti*, illetőleg *pályaudvari helyi járatok* útján, valamely mozgó-(kalauz) postához csatlakozik s a nála feladott leveleket és küldeményeket átadja.

Az átvett anyagot a mozgóposta *menetközben* dolgozza fel; ezt *átvételnek* nevezik s abban áll, hogy a mozgópostában utazó tisztviselők, a kiinduló ponton és az útközi állomásokon hozzájuk beérkező, ezéféle rendeltetési helyre szóló leveleket és küldeményeket, útirányok, rendeltetési helyek szerint *irányítják* a hová szólnak, — illetőleg e célból ismét tovább adják oly másik csatlakozó mozgópostának, mely a kívánt irányban megy tovább.

Midőn a levélposta-továbbító osztályról szólunk, már említettük, hogy a levélanyagnak bizonyos egy irányba szóló tömegéből *zárlatok* (levélesomagok, levélzsákok) készíttetnek. Epen úgy történik a pénzeslevelekkel is; azoknak is bizonyos egy útirányba szóló mennyiségéből *pénzeszsákok*, kisebb forgalmú hivataloktól eredőleg *egyesített zárlatok* készíttetnek, a melyek úgy a levél-, mint a pénzesanyagot magukban foglalják.

Az összes küldeményfajok közül csupán a

fogalmat alkothatunk magunknak azon óriási feladatról és lázas munkáról, a melyet a mozgóposták utazó tisztviselőinek, a vonatnak az egyik állomástól a másikig való rövid menet-ideje alatt, éjjeli világítás mellett, a vonat rázása közben, álmosan, elcsigázva végezniük kell, még pedig jó részben írásbelileg is, mert az átadás és átvétel okmányok (*rovallapok, áldójegyzékek*) alapján történik.

Mindegyik mozgópostának neve van, mely a kiindulási és végpont megnevezéséből áll, azonkívül állandó számot is viselnek, pl. «Budapest—Kassa 9.»; «Budapest—Brassó 16.»; «Budapest—Zimony 36.» stb. Visszafelé: «Kassa—Budapest 9.»; «Brassó—Budapest 16.»; «Zimony—Budapest 36.» stb.

Ugyanezen nevet és számot viselik a mozgóposták bélyegzői is, a kelet kitételével, mely a kiindulás napjától számított: így pl. a «Budapest—Kassa» 9. sz. mozgóposta, mely a Budapestről este induló személyvonaton megy, december hó 31-én elindulva, ezen keltet használja egészen Kassáig, noha Kassára már január 1-én érkezik meg.

A mozgópostahivatalok igen érdekesen vannak berendezve. A fővonalakon közlekedők két kocsi állanak: a *kezelési kocsi* és a *raktár kocsi*, melyek harmonikaszerű bőrrámázzal és vashíddal vannak egymással összekötve. Ha a csomagok nagy száma szükségessé teszi, hogy mellékkocsik alkalmaztassanak, közönséges teherkocsikat vesznek igénybe, melyekért a posta a vasútnak külön menetbért fizet. (Képünk a nálunk használatban levő mozgópostakocsi belsejét tünteti fel.)

Ezen kocsi Ganz és társa budapesti gépgyárban készültek; egy-egynek ára 9600 frt.

A kezelési kocsi belül három oldalán kisebb-nagyobb méretű beosztó fiókokkal van ellátva, melyek előtt bőrrel bevont kezelőasztal fut körül, mely nemcsak az anyag ráhalmozására, hanem az írásbeli teendők elvégzésére is szolgál, mely célra az asztalra bemélyített tinta és porzórtatók állnak rendelkezésre. (A mozgóposta tisztviselőinek legtöbbje azonban az írásbeli teendőket nem az asztalon, hanem a balkezében a testtől előlőleg tartott önlemezen végzi.) Az «okmányolás» indigó papir segítségével, egymásra illesztett *rovallapokon* történik, még pedig üvegtollal vagy írónnal, úgy, hogy minden okmányból egyszerre két példány áll elő, — a kék lenyomat annak adatik, a ki az anyagot átveszi, az üvegtollal (írónnal) írt példány mint másolat a tisztviselőnél marad.

A fiókoknak egy csoportja gördülő redőnyvel és lakattal elzárható, akár csak a boltajtók. Ebben kezelik a pénzes- és az ajánlott leveleket.

A kocsi nappal a felső és oldalablakokon nyeri világítását, éjjel pedig gázzal világítatik, mely célra a kocsi alján két hengeralakú tartály van elhelyezve, melyek 48 óra elegendő-sűrített gázt tartalmaznak.

Van azonkívül a kocsiban ruhaszekrény, fülke mosdókészlettel, stb., forgó karosszékek, a falazatba illesztett karos gyertyatartók, stb.: szénkályhával fűlik, — linoleum szőnyeggel van borítva, — úgy azonban nincsen, mert a szegény mozgópostásnak, ha 24—28 órát tölt is a kocsiban, még csak gondolnia sem lehet arra, hogy fejét pihenőre hajtsa, mert bizony az egész úton talpon kell lennie és ugyancsak dolgoznia, hogy a munkát meggyőzze.

A raktárkocsi polczokkal van berendezve, szárnyasajtókra nyílik, fűtetlen és kizárólag a csomagok beraktározására szolgál.

A mozgópostakocsi a bejárás a raktárkocsi szárnyas ajtáin történik; ugyanott adnak le és vesznek át mindenemű zárlatot és csomagot. Idegennek a mozgópostakocsi belpéni tilos, — mindazonáltal a kezelő kocsi alkalmazott levélgyűjtőszekrénybe közönséges és ajánlott levelek (utóbbiak vény igényelhetése nélkül) bedobhatók, sőt a mozgó-postatisztek, netáni keresletre, pár forint értékű frankó jegyeket is kötelesek magukkal hordani.

Minden egyes mozgópostával annyi tisztviselő és annyi altiszt (szolga) utazik, a mennyi a közvetítendő anyaghoz képest rendszeresítetten meg van állapítva. Így pl. a Budapest—Bécs közti 13. számú mozgópostában naponként 4 tiszt és 3 szolga utazik. (Ezenkívül még 5 más mozgóposta közlekedik Budapestről Bécsbe és vissza naponként.)

A mozgópostával utazó tisztviselők és szol-

gák távollétük idejére *órapénzt* kapnak; a végpontra megérkezve, 24—36 órai pihenési időt élveznek, ugyanannyit a visszaérkezésnél.

Rövidebb fordulónál a tartózkodási és pihenési idő is rövidebb. Megjegyzendő, hogy az illetőknek már 1—1½ órával az indulás előtt a kocsiba kell szállaniok, és megérkezésükor is csak összes anyaguk rendben való átadása után szállhatnak ki.

A mozgópostahivatalok egy-egy csoportja u. n. *mozgópostafőnökségek* alá van rendelve. Ilyen az országban, a budapestin kívül több van pl. Nagy-Kanizsán, Miskolcon, Temesvárott, stb. Legnagyobb a budapesti *keleti pályaudvari mozgópostafőnökség* (a verseny-utcai postakezelési épületben), mely *Bolla Gábor* posta- és távirtdafelügyelő vezetése alatt áll. Ezen főnökség 300 utazó alkalmazott és pedig 131 tisztviselő és 169 altiszt és szolga fölött rendelkezik. Onnan mindennap 29 mozgóposta indul el és ugyanannyi érkezik be. E mozgópostákkal naponként 74 egyné utazik el, illetőleg érkezik vissza; órapénzek fejében a főnökség pénztára naponta 350 frtot fizet ki.

Budapecsten még egy másik mozgóposta-főnökség is van, az u. n. *nyugati pályaudvari, Gengely József* posta- és távirtdafelügyelő vezetése alatt. Ezen főnökséghez a pozsony—bécsi, az orsovai és báziai vonalakon közlekedő mozgóposták tartoznak. *Laszky Győző.*

EGY RÉGI MAGYAR FŐÚR ÉS UDYARA.

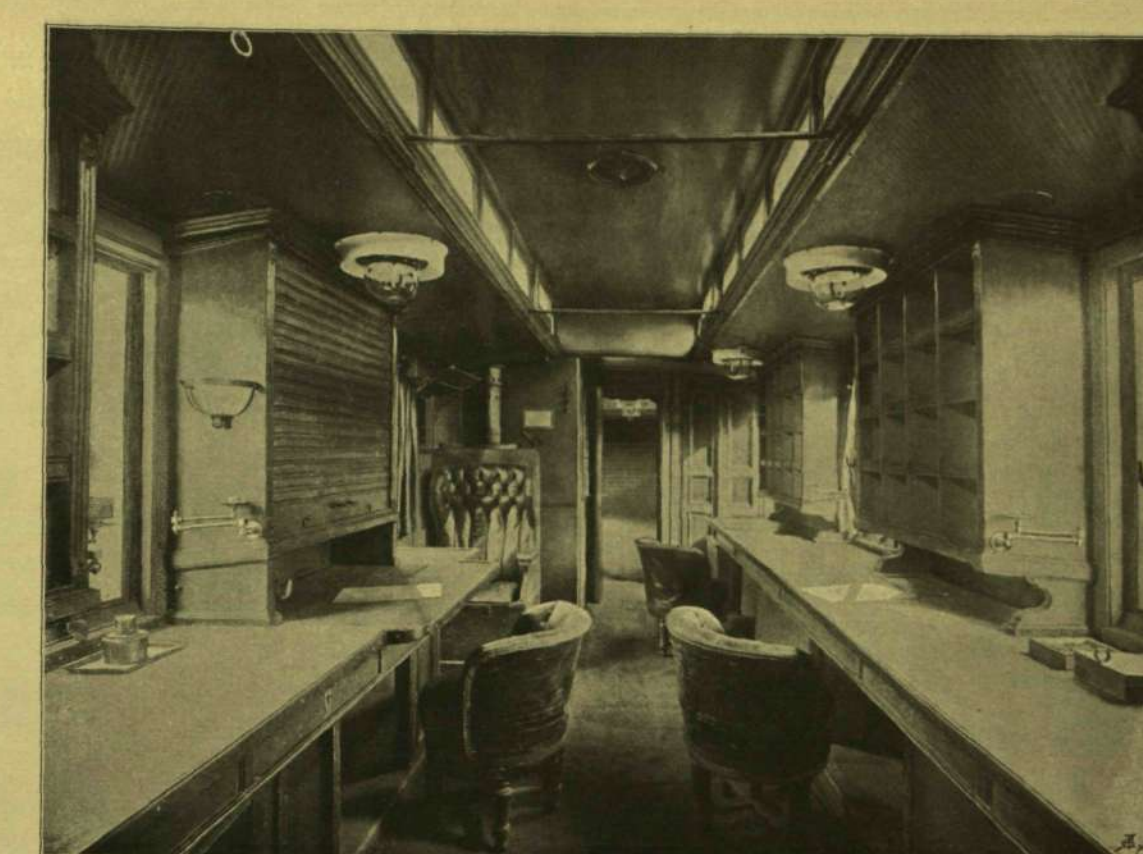
III.

(Vége.)

Mikor 1823-ban Ferenc császár törvénytelen rendelete az országgyűlés mellőzésével követte az ujonczállítást és az adó behajtását, akkor *Illésházy* hazafias lelket aggodalom fogta el s nem sokára leköszönt főispáni állásáról, nem akarta magát a hatalom eszközévé tenni a magyar alkotmány elnyomására s helyette egy teljhatalmú kormánybiztos küldetett Trencsénbe, hogy a törvénytelen parancs végrehajtását kimerőszkolja.

Két év múlva azonban a rozg tanácsosai által félrevezetett fejedelem a «*doluit paterno cordi nostro*» kezdetű rescriptumban a Pozsonyban összegyűlt rendek előtt őszintén beismerte hibáját s a nemzet és királya közt ennek következtében helyreállt jó viszony ismét lehetővé tette *Illésházy*nak újra elfoglalnia főispáni székét, egyúttal ország zászlósa, *dapiferorum magister* (főétekefogó mester) lett, s a pozsonyi országgyűlésen egész lelkével belevetette magát a nemzeti újjáébredés nagy reform-mozgalmának sodrába.

Tudvalevő, hogy a rendek tábláján már akkor



MOZGÓPOSTAKOCSI BELSEJE.

akadtak, a kik felszólalásaikban a latin helyett a magyar nyelvet használták, így Nagy Pál, Borsitzky István és mások. De a felső táblán, hol *József nádor* elnököt, még alig volt magyar szó hallható. *Széchenyi István* és *Illésházy* voltak az elsők, kik megtörték a jeget s magyar nyelven hosszabb beszédeket tartottak. Példájuk hatott, s a hazai nyelv azóta visszanyerte jogát a főrendek tábláján is.

Hogy mint a főrendi ellenzék bevallott vezére, *Illésházy* hazafias törekvéseinek nagyobb sikert biztosítson, megnyitotta pozsonyi termeit az ottani társaságnak, s szalonjai esténként a legkitünőbb hazafiaknak szolgált összejöveteli helyül. Naponként ott gyűltek össze: *Széchenyi István*, gr. *Zichy Károly*, gr. *Zay Károly*, gr. *Czirák Antal*, br. *Mednyánszky Alajos*, br. *Eötvös József* s az alsó táblának is elismert kiváló vezérférjái s tájékipiakban jó magyar dohányt füstölve, bizalmasan hányták-vetették meg az ország dolgaiat. *Illésházy* nézetét ilyenkor mindig figyelemmel hallgatták s legtöbbször követétek is.

Közlegő aggkora s ezzel járó nehéz hallása

azonban nem sokára mind nagyobb visszavonulásra készítették. Még részt vett az 1830-diki koronázó országgyűlésen, de előrehaladt betegsége nem engedte, hogy abban egyéniségéhez mért fontosabb szerepet vihessen. Ez okból kérte a főispánságtól való fölmentését is s el volt határozva *Dubniczra* visszavonulni.

A mellett vagyoni viszonyai is kezdtek összekuszálódni. Nem mintha *Illésházy* valaha pazar és tékozló lett volna, de a politikai szereplésével járó nagyúri háztartás rengeteg sokat felemészített. Ehhez járult rendkívüli jótékonyága is.

De volt még egy ok, mely hozzájárult vagyoni romlásához. Ez határtalan gavallérsága volt, melynek jellemzésére elég egy példát felhozunk, s melynek forrása, ha néha könnyelműségben jelentkezett is, szívének vele született nemessége volt.

Egy *Krusch* nevű szolgabírójának egyszer leégett lakóháza és gazdasági épülete s hogy újra fölépítse azokat, jelentékenyebb költségre lett volna szüksége. De nem tudta, honnan vegyen pénzt, minden kísérlete hajótörést szenvedett, végre *Illésházyra* gondolt.

Egy szép napon *Dubniczra* hajtatott s mintán bejelentette magát a grófnál, nagy kerülgetés után előadta neki kérését.

— Szívesen segíték, kedves *Krusch*, ha csak lehet. De mondd csak, mennyi pénzre volna szükséged?

— Tízezer forintra, kegyelmes úr!

— Hüm! Tízezer forint! Az sok pénz a mai időben. Nem tudom, rendelkezem-e annyival. De várj csak, menj le a pénztárnokomhoz s kérdezd meg, van-e a kasszájában 10,000 forint.

Lehet gondolni, hogy *Krusch* uram nyakába vette a lépést s lelkendezve rohant le, megtudandó, hogy van-e a pénztárban tízezer forint.

A pénztárnok mosolygott a kérdésre s megjegyezte, hogy szomorú volna, ha *Illésházy* gróf pénztárában nem lenne több tízezer forintnál. «Jelentsé kérem a grófnak, hogy több mint száz ezer forint áll rendelkezésére.»

Krusch boldog volt a kapott felelettel s rohant vissza a grófhöz a jó újsággal.

— Akkor hát minden rendben van, kölcsön adom neked a kívánt pénzt, csak állítsd ki ezt a kis kötelezvényt. Félévi felmondás, hat perzent kamat. Aztán maradj nálam ma ebédre.

Krusch fölvette a pénzt, újra építette leégett házat s igyekezett összekuporgatni a kamatokat. Mire a félév letelt, csakugyan pontosan beállított *Dubniczra*, zsebében a félévi kamattal:

— Na mit akarsz, fiam? — kérdezte a gróf, midőn újra bejelentették neki a szolgabíró.

— Hozom a félévi kamatot.

— Nagyon jól van, nagyon derék. Pontos, becsületes fizető vagy. Epen jókor, szükségem van a pénzre, mindjárt kiállítom a nyugtáványt.

Az adós leszámította a pénzt a szekrényre,



KÉZBESÍTŐK TERMÉ A VERSENY-UTCAI POSTAKEZELÉSI ÉPÜLETBEN.



A BUDAPESTI FŐPOSTA LEVÉLFÜLDÁSI FOLYOSÓJA.

Illésházy bezárta szekrényébe, átadta neki az irást s azzal elbocsátotta.

— Kösönöm, fiam, hogy pontos voltál. De most eredj, sok a dolgom.

Krusch illendően köszönt jötevőjének s aztán távozott. De nem telt bele egy félóra, képéből kikelve, lelkendezve futott vissza.

— Okvetlen beszélnem kell ő exczellenciájával. Tévedés történt; ő exczellenciája nyugtatvány helyett a kötelezvényt adta vissza.

A komornyik mosolyogva vont vállat.

— Tessék megpróbálni, én nem merem ismét bejelenteni.

De már a mi szolgabírónk ott volt az ajtónál s türelmetlenül kopogott.

— Ki az már megint? — hangzott belülről a gróf hangja, aztán a mint Kruscht látta maga előtt, hozzátette:

— Mi az ördögöt akarsz már ismét itt?

Bocsánat, kegyelmes uram. Nem tudom, hogy eshetett; a nyugtatvány helyett kötelezvényemet kaptam vissza.

A gróf észrevétlenül mosolygott bajusza alá.

— Eredj, te golyhó, csak nem akarsz te tanítani, hogy hogyan irjam a nyugtatványt. Hordd el magad. A mit irtam, azt irtam.

Esze nélkül támolygott ki Krusch a szobából, áldva szívében a nemes keblű grófot, ki ilyen igazi nagy uri módon ajándékozta meg.

Nem egy ilyen drága tréfája volt Illésházy-nak, s ennek köszönhetette óriás vagyona oly gyors lepadását. Mert igazán költséges szenvedélye csak egy volt: gyöngéje a szépnem iránt. Nejétől elváltan élve, sok szerelmi kalandon ment át.

Mindazok megmagyarázzák, hogy Illésházy vagyona állása élte vége felé annyira megrendült, hogy trencsényi és baáni, valamint a morvaországi brumowi jószágainak eladására gondolt. «Nem akarom — mondta volt a büszke főúr egy régi barátjának, — hogy halálom után azt mondhassa valaki, hogy neki az utolsó Illésházy adósa maradt.»

1835-ben a mai pénz szerint több milliót érő nevezett uradalmakat potom 1.000.000 frtért el is adta az utolsó Illésházy Sina György bárónak. Még azon év nyarán könyező szemekkel vett búcsút kedvezet Dubniczától, hol az Illésházyak 254 éven át voltak korlátlan urak, s hű trencsényieitől. Jobbágynai nagy számmal jöttek át Dubniczra, hogy még egyszer utóljára lássák feledhetetlen földesurokat. De Illésházyt akkor sem hagyta el jó humora, a mikor egy tót falubirája megragadva kezét, csókokkal halmozta el, s panaszosan említette, hogy mi lesz velők, ha a kegyelmes úr, mindannyioknak atyja, őket elhagyja, — Illésházy feléje fordította könybe borult szemeit s ezt felelte:

— Hát fiam, ha atyátok elhagy is, de kapok helyette egy fiút. (Sinaától: fiú.)

Összes házanépét és cselédségét is gazdagon megajándékozta, vagy évi kegydíjjal látta el. Csak a dubniczi mészáros nem kapott semmit, mivel vagyonos ember hírben állt, a ki amúgy is pénzt tett félre. A jó embernek azonban nem tetszett a megfélemezés s kihallgatást kért Illésházytól, ki előtt előadta panaszatát.

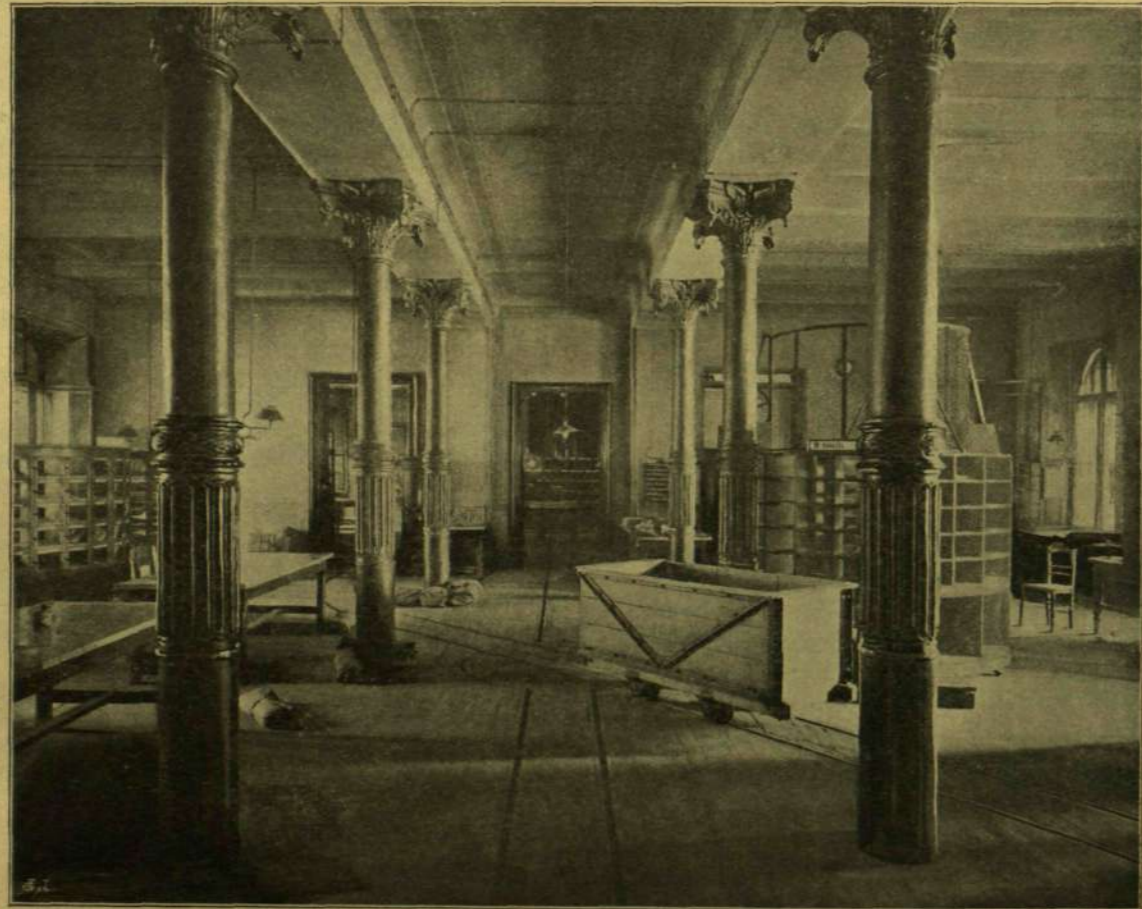
— Mennyi ideig szállítottál nekem húst? — kérdezte Illésházy.

— Huszonöt évig, kegyelmes uram.

— No barátom, ha huszonöt év alatt semmit sem bírtál félretenni, akkor ostoba fickó lehetsz, mert a kik nálam hosszabb ideig szolgáltak, azok mind szép összeget raktak félre, de hogy ne mondd, hogy rólad megfélemeztem, megajándékozlak téged is, hadd jussanak eszedbe a szép idők, a mikor nálam szolgáltál.

E szavakkal ötszáz forintot nyújtott át az elégedetlen mészárosnak, s kegyesen elbocsátotta.

Miután hamzsabégi uradalmát már 1822-ben eladta Illésházy Bathányi Fülöp hercegnek, most Pozsonyba vonult s onnan Nagy-Szárvára, a Csallóközbe, honnan egykor ősei származtak. Birtokai eladását azonban nem sokkal élte túl.



A LEVÉLTÖVÁBBÍTÓ OSZTÁLY EGYSIK TERME A BUDAPESTI FŐPOSTÁN.

Már 1836-ban megcsinálta testamentumát, melyben elrendelte, hogy halála után felboncolják, testét az illésházyi templom kriptájában tegyék örök nyugalomra s temetésére ne költsenek többet annál az ezer aranynál, melyet e célra tett félre pozsonyi lakásán egy vasszekrényben.

1838-ban még a Bécs melletti Badenben keresett gyógyulást makacs gyomorbaja ellen, de hiába, még azon év július 31-én utolérte a halál, s ezzel örökre lefordították a czimert a fényes nevű család kriptáján.

Özvegye, Barkóczy Terézia, néhány évvel élte túl csak. Pár évre Bécsben, végzetes módon, ágyában égett össze.

Ő emeltette elhunyt férjének azt a szép emléket, melyre ez áll felírva:

Nagyméltóságú

Illésházy gróf Illésházy István úr aranygyapjas vitéz, ő es. és kir. felsége arany kulcsosa s valóságos belső titkos tanácsosa, Magyarország fő asztalnoka, Tekintetes Trencsény és Liptó vármegyék örökös és valóságos főispánja, a magyar hon kormányán s vérmézején fáradszónakul buzgó és Hazánk oltárán számos érdemekkel tündöklő Illésházy nemzetség utolsó fi magzatja.

Meghalt 1838. évi Szt. Jakab hava 31-én életének 77-ik évében.

Isten előtt leborul Barkóczy Theresia grófnő, Mennyei díjt kérvén számtalan érdemeidért.

V. S.

EGYVELEG.

* **Spanyolország** hegyeit most a tanuló ifjuság népesíti meg erdőkkel. A példát maga a kis király adta, ki Madridtól keletre egy kopár hegyen több madridi tanuló társaságában 2000 fenyőfát ültetett el, melynek emlékére a deákok közt emlékérmeket osztottak szét. A szép példa követőkre talált, s most mindenféle ültetnek fákat a gyermekek, kiket azután időről-időre kivisznek az ültetvények megsemmisítésére, hogy jobban ragaszkodjanak ezen szokáshoz.

* **Leo pápa** még most sem szünetelt a költészettel foglalkozni. Közelebb, midőn a francziák Klovis király megkeresztelésének s ezzel a kereszténység francia földön való megszilárdulásának évfordulóját ünnepezték, az agg pápa egy 20 sorból álló latin ódát írt ily czím alatt: «Vivat Christus, qui diligit Francos». (Éljen a Krisztus, ki szereti a francziákat.)

* **Az angol irodalom** a múlt évben 6573 új könyvet termelt, 60-al többet, mint a megelőző évben. Minden hétköznapra átlag 6, vasárnapra pedig 4 új regény jelent meg, de a komoly tudományos irodalom sem maradt hátra. Legjobban szaporodott az életrajzi irodalom 300 kötettel, s a jogi irodalom műveinek száma is csaknem kétszer annyi volt, mint a megelőző évben.



A VERSENY-ÚTCZAI POSTAKEZELÉSI ÉPÜLET A KOCSIPARK EGY RÉSZÉVEL.



A BELSŐ UDVAROK EGYIKE A VERSENY-ÚTCZAI POSTAKEZELÉSI ÉPÜLETBEN.

A KÖD.

Erről az általánosan ismert természeti tüneményről, érdekes dolgokat beszél el *Petrik Lajos* a «Turisták Lapja» című folyóiratban, a melyből mi is közöljük a következőket:

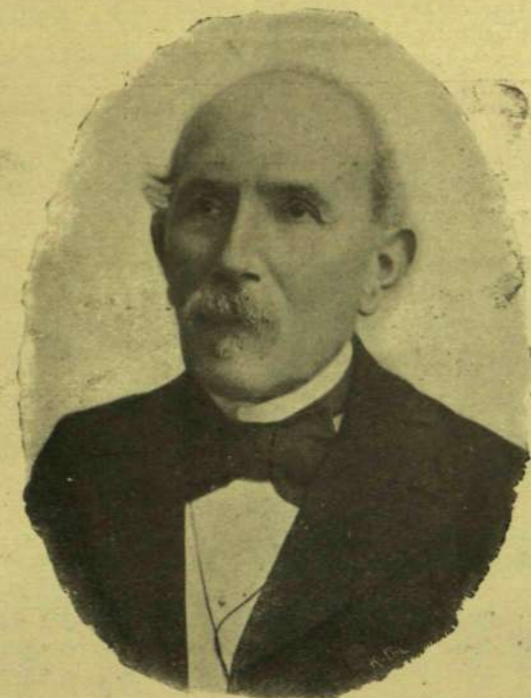
A köd, úgy mint a felhő, akkor keletkezik, ha a nedves, vízgőzzel telített légáramlat lehül. A síkságban és alacsonyan fekvő vidéken, leginkább csak őszkor és tavaszkor képződik, mikor földünk lehülése nagyobb szokott lenni; de a hegyes vidékeken, hol éjjel is nagyobb a lehülés, a köd nyáron is gyakoribb tünemény. Mig az őszi és tavaszi ködök rendszerint nagyobb vidékekre terjednek ki, a nyári köd többnyire csak helyenkénti képződés. Az erdős vagy moosaras, nedvesebb völgyekben a víz párolgása nagyobb és ily helyeken éjjelenként a lehülés következtében a vízpára megsűrűsödik és ködöt képez, és ez vagy a völgyekben, vagy a csücsökön gyülemlik össze.

Az első esetben, mikor a köd a völgyekben fekszik és a csücsök tiszták, ha magasabb helyen tartózkodunk, gyakran azt a szép tüneményt figyelhetjük meg, hogy az alattunk kiterjedő ködtengerből csak a magasabb hegycsúcsok emelkednek ki szigetként. Különösen a Csorbai-tónál figyelhettem meg gyakran, hogy esős időjárás után, ha a levegő lehült, a köd a Poprad- és a Vág-völgyeket teljesen ellepi és ilyenkor csak a Magas-Tátra és az azzal szemben fekvő Alacsony-Tátra csücskei emelkednek ki.

Igen szép és kiterjedt ködtengert láttam 1895 július 8-án a Paringról. Mikor reggel a menedékházból kiléptem, ragyogó napfényben úszott alattam a tenger, melyből csak a távol Retzezat- és Vulkán-hegység csücskei emelkedtek ki és nappal lévén, ez alkalommal a szép tüneményt le is fényképezhettem.

Nagyon érdekes azt is megfigyelni, hogy a ködtengernek rendszerint milyen élesek a határai. 1894 augusztus 25-én, a midőn a Jég-völgyi csücsök másztam meg és a mikor a legszebb időben az Ót-tó feletti gerincezre értem, meglepetésemre a Magas-Tátra éjszakai völgyeit teljesen a köd fődte el s ennek a sima ködtengernek tükré oly közel volt hozzám, hogy a gerinczen leülve, míg a napfényben sűtkéreztem, mintegy lábfordót vehettem a ködben.

A páratelt, ködös levegő erősebben törí a fény sugarakat és ennek tulajdoníthatjuk, hogy a köd a tárgyakat nagyobbítja, sőt el is torzíja és a tárgyak távolságának megítélését is megnehezíti. A köd ezt a sajátját különösen akkor figyelhetjük meg, ha nem túlságosan sűrűen lepi el a völgyeket, úgy hogy némi távolságra a tárgyakat még homályosan felismerhetjük. A köd nagyító és eltorzító hatását legérdekesebben 1893 november 1-én a Dömösi-szorosban figyeltem meg. Az akkor látott tüneményeket talán magam is csak káprázatnak tartottam volna, ha Dóri utitársam is nem lett volna azoknak szemtanúja és megfigyeléseink teljesen meg nem egyeztek volna. A reggeli górszornatlat indulva, Verőceig tiszta volt a látó határ, de a dömösi Duna-szorosban, mint ősszel gyakrabban, sűrű köd fektűt. A nagy-marosi állomásról gyalog indultunk Dömös-átkelés felé, mikor Dóri egyszerre megáll és kérdezi: «Micsoda sziget ez itt?» és tényleg a köd homályában nagy szigetet láttunk, melyen egy házat és mellette még egy nagy fát is felismertünk. Elégé gyakran tettük meg ezt az utat, de sohasem láttunk ott a Dunában szigetet és mégis, a családás oly tökéletes volt, hogy csaknem komolyan fölvettem azt a kérdést, vajjon nem mentünk-e valahogy szórakozottságunkban Verőce felé vissza, hol a Dunában tudvalevőleg szigetek vannak. De míg ott a szokatlan tünemény felett tündöttünk, a szigeten túl várost pillantottunk meg és határozottan gyári kéményeket és magas nyárfákat véltünk felismerhetni. Majd elhaladt egymásután több nagy hajó. Tisztán láttuk az emberi nagyság feletti, óriás kormányost a hajó farán. Ennek magasságát 4-5 méterre becsültem. Gyorsan, titokzatosan, kísértetiesen, mint a bolygó hollandi, vonultak el a köd homályában az óriási hajók. De a csodaszzerű tüneményeknek ezzel még nem volt vége. E közben a köd kissé ritkult, úgy, hogy a szemben álló nap sugarai a vizet megvilágították, de a Duna helyett egy végtelen tengert



LÉDERER ÁBRAHÁM.

láttunk. Ez a látvány oly meglepő volt, hogy önkénytelenül felkiáltottam: «Nézd csak, a vi-segrádi hegyeket elnyelte a tenger», mire Dóri gyanakodó szemekkel réám nézve, kérdezte, hogy komolyan elhiszem-e? S valóban, a körül-mények higgadt megfontolásra volt szükségünk, hogy el ne ragadjon a titokzatos, tisztán látható tünemény, dacára annak, hogy kezdetül fogva tisztában voltunk azzal, miszerint csak ködképekkel van dolgunk s nagyon is elképzelhettem, hogy ilyen tünemények lehetnek okai a tudatlan nép sok babonájának. Miután jó félóraig megfigyeltük a rejtélyes tüneményeket, a nap áttört a ködön és 2-3 percz alatt vége volt a boszorkányságnak. A «tenger» tulsó partja látható lett, mindinkább közeledett és végre a Duna jobb partján a hegyek is kibontakoztak, szigetünk kis zátonyára zsugorodott össze, egy rajta megakadt kis faág volt a nagy fa és egy nagyobb kö a ház, melyet a szigeten látni véltünk és már Visegrád felé haladtak a titokzatos hajósok: jámbor tót tutajosok.

Ha reggel a köd a völgyekben van és felette a csücsök tiszták, nagyon bizonytalan az időjárás további fejlődése. A szabály az, hogy az időjárás szép marad, ha a köd nem emelkedik, de biztosan számíthatunk esőre, ha a köd a reggel folyamában felszáll. De épen ilyenkor figyelhetjük meg a legszebb tájképeket. A mint a köd a szakadékokban felszáll, elválnak a látszólag egybeolvadt gerincek és a kavargó köd és az ezzel járó változó világítás, festőivé teszi a táj képét. De nehéz szóval mindazokat a csodálatos formákat leírni, melyeket a főlzálló köd mutat, itt csak egy ritkább alakját akarom leírni, melyet 1890-ben augusztus 17-én a Jég-völgyi-csücsről figyeltem meg. Elégé korán indulván el a tarpatoki szállodából, már 9 órakor a csücsökön voltam. A levegő igen tiszta volt, csak a galicziai határon, a Bialka-völgyben mint egy tó, oly simán fektűt a köd. Ekkor láttam, hogy ebből a ködtömegből, egymás után három karsú oszlop emelkedett ki. Ezek az oszlopok, miután a mögöttük elhuzódó Wolosyn-hegylánc magasságát elérték, szétterjedtek, úgy hogy ebben az állapotban a köd három óriási gombához hasonlított. Mikor az oszlopokban felszálló köd végre a völgyben fogyott, az oszlopok vékonyabbak lettek és a három ködgömboly a magasban egybe olvadt és mint felhő a Lomniczi-csücsre vonult. E tüneményt akképen vélem megmagyarázhatni, hogy a nap sugarai a völgyben lévő ködöt jobban felmelegítették, mint a felette lévő azon légréteget, melyet a köd feszélye csak három helyen tört át és a mely úton az egész tömeg felszállott.

A ködnek hegygerinczen való képződését 1888-ban augusztus 2-án a Hunfalvy-hágóról figyeltem meg igen szépen. A legszebb időben értünk fel a nevezett hágóra, midőn a Kis-Tengerszem-csücs előtti gerinczen, dacára annak, hogy az éjszakai völgyekben sem volt köd, már egy kis ködfoszlány mutatkozott. Ezt, a gerin-

cen a völgyből felszálló nedves levegőből ki-vaio kooat, az éjszakai legaram szorította vissza, úgy, hogy ködszalaggá vált, a mely a Hunfalvy klatnba lekanyarodva, teljes spirális alakot vett fel. A gerinczen folytonosan képződő köd, a spirális központjában mindinkább össze-gomolyodott, úgy, hogy körülbelül 10 percz múlva az egész völgykatlant elfödte.

EGY ÖREG TANÁR JUBILEUMA.

A magyar tanítóság közelebb Budapesten ün-nepet ült Léderer Ábrahám születésének 70-ik évfordulója alkalmából. A még mindig jó erőben levő öreg tanár évtizedeken át vezérszereplő volt a magyarországi zsidó tanítók hazafias szellemű csoportjában. Mint tanügyi író számottevő munkákat s több százra menő szakcikket írt; azon-kivül buzgó tagja még ma is a legkiválóbb tanítói és emberbaráti egyesületeknek s általában mint a fővárosi közeletnek egyik lelkes és minden közügyért érdeklődő tagja ismeretes. A gyűlése-ken szorgalmasan megjelenik s mindenkor fel-szóal, mindig van valami lelkes indítványa, s bár ez indítványok néha alig látszanak gyakorlatiak-nak, mégis figyelemben részesülnek, mert mind-egyikből kitünik az ügybuzgalom s az ideális lelkesedés.

Érdekes tudni, hogy ez a rokonszenves tan-ferfiú nem magyarországi eredetű. Miként a hir-neves szegedi rabbi, Löw Lipót, ki ő hozzá ha-sonlóan, de tágabb körben, a zsidók magyaro-sodásának egyik legbuzgóbb apostola volt, Lé-derer is csak felnőtt korában került hazánkba s tanulta meg a magyar nyelvet. «Születésére nézve — mint maga mondá — szláv volt, anya-nyelve német, vallásra zsidó, de szívében kizá-rólag magyar.» S ez a mondás nem frázis ő nála. Irodalmi működésében, mely már közel három évtized óta csaknem tisztán magyar, mindenkor lelkesen hangzattja a hazaszeretetet, s több százra menő tanítványai mind lelkes hivei a magyarságnak.

Léderer 1827 január 9-én született Libscho-witzban, Csehországban. Tanulmányait szülő-városában és Prágában végezte, hol a tanítói oklevél megszerzése mellett még egyetemi elő-adásokat is hallgatott s különösen a természet-tudományokban nem csekély szakismeretre tett szert. Mint tanító azonban igen rövid ideig mű-ködött szülőföldén. Már 1855-ben, tehát 28 éves korában, Tatára került, hová az ottani izr. hit-község új iskolájába hívták meg. 1857-ben a már akkor szélesebb körben ismert paedagogust a helytartó tanács a pesti izr. elemi iskola igaz-gatójává nevezte ki s ebben az iskolában, később pedig a mellette felállított tanítóképzőben volt tanár és igazgató nyugdíjaztatásáig, mely 1889-ben történt. E mellett a budai és pesti állami tanítónépképző intézetek igazgató-tanácsának is tagja s a tanítók országos bizottságának igazgató-tanácsosa volt.

Léderer mint képezői tanár főképp nevelés-tant és természettudományi tárgyakat adott elő s ebből a körből valók önálló művei is, melyek közül nevezetesebbek: «Erziehungshelre für isr. Eltern und Lehrer», «Heimatskunde von Un-garn»; továbbá magyar nyelven: «A példaadás módszere» (1877). «A szakoktatás módszere» (1878). «Az oktatás módszere» (1879). «Az ápo-lás módszere» (1884). «A testi büntetés» (1884). Ezeket kívül a magyar kormány megbízásából lefordította Gönczy Pál, Nagy László, Gáspár János és Maszák Húgó elemi iskolai tankönyveit német nyelvre: mintegy 30 külön kis füzetet adott ki, melyek eredetileg egyes paedagogiai lapokba írt, vagy gyűléseken felolvasott érteke-zések külön lenyomatai. A hazai paedagogiai lapok közül alig van egy is, melyet olykor fel nem keresett dolgozataival; továbbá a «Pester Lloyd»-ba s más napilapba is írt tanügyi cikkeket. Jellemző, hogy hosszas és kiterjedt irodalmi működése alatt soha másról nem írt, mint a paedagogiáról vagy azzal összefüggésben álló kérdésekről. Az ilyenek őt mindenkor érdekelték s ha más nem, ő mindenkor felszóalt azok érdekében. Nagy olvasottsága és gyakorlati példái rendszeren változatosakká teszik előadásait. Ő volt kezdeményezője a magyar izraelita tanító-egyesületnek, mely ma a legnagyobb és legva-gyonosabb hazai tanító-egyesületek közé tarto-zik. Különös tevékenységet fejtett ki továbbá az Eötvös-alap egyesület, a Mária-Dorothea-egye-

sület, a népnevelők budapesti egyesülete, a tani-tók országos árvaházegyesülete körében, úgy-szintén az orsz. kiseddóvó-egyesületben, a Klo-tild-szeretetház-egyesületben, a pesti izr. nőegy-letben, a természettudományi társulatban, a népoktatási körben s még egyéb jótékony és közhasznú egyesületekben, mindenütt mint rend-kívüli szorgalmas választmányi tag, ki a reá bi-zott teendőket nagyon lelkiismeretesen teljesi-tette. Mint iskolaszéki tag is igen szorgalmas iskolalátogató volt. Egy szóval az öreg tanár, ki családot soha sem alapított, egész buzgalommal élt a tanügynek s még szürideje alatt is, melyet részben vándorgyűléseken, részben kül-földi utazásokkal töltött, folytonosan iskolai ta-nulmányokkal foglalkozott, s tapasztalatait ren-desen elő szokta terjeszteni egyik-másik egye-sületben.

Sokoldalú buzgólkodását s fáradhatatlan tevé-kenységét szívesen méltányolta a hazai tanító-ság, s ezért most úgy elhalmozzák kitüntetések-kel, hogy jubileuma a remélnél is szélesebb körű ünnepegylyé lett.

Gy.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

A rendkívül hosszú farsangra való előkészületek a divat világ minden rétegében nagy mozgolódást idéztek elő. Sok divatárú-üzletben még éjjel is foly a munka. Cipészek, keztűsők, toll- és virágkeres-kedők is bőven el vannak látva megrendelésekkel. A fiatal leányok vagy a tánczolók sorában lévő menyeekek lehető halavány színű vékony tüll, illusion, Crépe de Chine vagy egyéb átlátszó kel-méből készült rövid ruhát viselnek. A bő szoknyát redős, kivágott derék, rövid újjak, és a könyökön jóval túl érő, redős bőrkeztűk egészítik ki. A gyémánt-csatos vállcsokrok, valamint szintén drágakövekkel díszített öv és csipke-betétek arról tesznek tanúsá-got, hogy a nem rég annyira feldicsért egyszerű-séget drágakövek és igaz gyöngyök váltották fel.

Az úgynevezett «Sortie de bal» vagyis bál fel-öltők gyanánt használt nyest, czoboly, chinchilla vagy egyéb drága szőrmegallérok bélése a ruha színével megegyezvén, magától értetődik, hogy majdnem minden ruhához más gallér is kell. Hajék gyanánt apró gyémánt csillagokat, vagy lepkealakú gyémánt tüköt viselnek.

Idősb hölgyek számára nehéz, gyakran arany-szákkal átszőtt brokát ruhák készülnek. A bársony ruha végelegesen az utcára vagy a fogadó terem-be került. Nem csekély feltűnést keltenek a czárné látogatása után divatba jött pártaalakú gyémánt, esetleg gyöngy-díszek, melyek az idomtalan strucz-vagy kőszagfolt eszokrokat helyettesítik. Párisban haj-poros fejdíszítéseket is lehet látni, még pedig oly hölgyeknél, kiknek erre szorosan véve szükségük nem lett volna, miből azt következtetem, hogy nem sokára a XIV. Lajos korszakabeli divat e része is érvényre fog jutni. Magas, piros sarkú kivágott atlasz cipzót, fekete bársony riducelt, valamint csipke fejkendőt már sokan viselnek, a többi majd magától jön.

Útcázt tolették dolgában valami különös változás nem állott be. Az enyhe és többnyire esős időjárás miatt a téli séta-korczók, koresolya és szánkírán-du-lások elmaradván, divathölgyeink legfeljebb zárt kocsiiban vagy a színházak páholyaiban láthatók, hol aztán inkább estély- vagy ebéd-utáni ruhát visel-nek. A tavaszi idény divatjának előhírnökei remek szövött angol plaid-kelmékben már megérkeztek, de alig hiszem, hogy a közkeveltségnek örvendő finom belga posztót helyébeől kizsoronai képeké lennének.

Felhasználom az alkalmat, hogy egy remek télies tolették sikerült rajzát bemutassam. A smaragd-zöld színű bársony ruhát narancssárga atlaszszal bélelt czoboly gallér föli, melynek eleje térden alul ér. A galléron szintén czoboly szőrmé betéttel díszített csipkefodrok vannak alkalmazva. Czoboly karman-tú és kakastoll csokorral díszített kalap, valamint világos sárga csipkegallér a ruhához pompásan illenek.

A—e.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az Iliász hat első éneke. Fordította Baksay Sándor. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Budapest, 1897. A nagy közönség jól ismeri Baksayt, mint egyik legkitűnőbb prózaírókat, de azt kevesebben tudják, hogy a kötött formában ép oly nagy, sőt talán még nagyobb művésze a nyelvnek. Az a nyelv, melyen Baksay Homér örökség költeményét fordítja, csupa élet, mozgalom, cselekvés, mint azok az érezverető képek, melyeket Achilles paizsán He-pheisztos művészi keze remekelt. A mit leír, az oly frissen, elevenen nyomul képzeletünkbe, mintha



TÉLI SÉTAÖLTÖZÉK

testi szemekkel látnók. Ez első sorban Homér érdeme, de, hogy a közvetlenségből a fordításban sem vészett el semmi, azért Baksaynak tartozik hálával a magyar közönség és irodalom. Baksay az Iliászt nem hexameterekben, hanem magyar alexandrinokban adja vissza. Bármily buzgó szó-szóló legyen is az alakkú fordításnak, el kell ismernünk, hogy fordítónkat finom tapintat, helyes érzék vezette. A páratlanul szép naiv époszt az em-beriség gyermekkorából, csakis a magyar naiv éposz versformájával lehet igazán jól visszaadni nyelvün-kön. Homér ragyogó világát Baksay a maga teljes pompájában nyitotta meg a magyar közönségnek.

Most még a nagy éposznak csak negyedik részét nyújtja, de ez értékes foglaló után bizást számí-tatunk rá, hogy nem sokára kezünkben lesz az egész magyar Iliász, s ki tudja, nem fogja-e ezt gyor-san követni az Odyszeia is. Mert ha látja fordítónk, hogy munkáját érdeme szerint becsüli a közönség, lehetetlen, hogy újabb ösztönt ne merítsen ebből a további munkásságra. A hat első éneket a Kisfaludy-Társaság adta ki egy szép kötetben, melynek bolti ára 1 frt 20 kr. Bár lapunk már többször volt sze-rencsés egyes részeket közölni Baksay Homér-for-dításából, nem állhatjuk meg, hogy mutatónyul ide ne ítassunk egy kis részt a harmadik ének ele-jéről:

Így hadnagyaikkal dandárban a népek.
— Most szörnyű zsvivajjal trójaiak lépek.
Át a magas égen így szállnak a darvak
Stílya elől télnék, omló zivatarnak,
Eles civogásuk a oymai nemzet
Ellen a felhőkől vérontást izenget.

De csendben az akhiv, haragot lélekzik,
Egymás oltalmára indulatuk edzik.
Mint mikor alszélben kód szállja az ormot,
— Rettégi a pástör, örvendik az orvok,
Egy kö-hajtásra szem benne láthat,
Lábok alatt porból olyan felleg támad.

Egymással a két had szembe hamar lévén,
Istenarcú Páris trójaiak élén,
Párducos a válla; kardja; görbe fíja;
Párjával kezében a kelevéz ragyog;
Valakik argivok közt volnának nagyok,
Éltre-halálra ütökni kihíjja.

Látja Menelaos, az Aresz cseléde,
Délcegen mint állott dandára elébe;
S mint orozlán örvend, ha lel martalékra,
Czímeres szarvasra, avagy kecskebakra,
Mohón tépi falja, bár ebek falkában,
S fiatal legények vannak a sarkában:

Menelaos látván Párisét, úgy örfíle,
Véli most a bűnös kezébe kerülne,
Állani bosszuját szekeréről ottan,
Egész fegyverzetben le a földre toppan.

Szemtől-szembe látván Menelaos személyét
Rémület hatja át Páris szíve melyét,
Vissza legott futván, maga népe között
Kerülve halált, félvén elrejtőzött.

Bérczi szakadékbán, miképpen a vándor
Vissza iszonyodik heverő sarkánytól,
Félre csap az útból, remeg egész teste,
Halálársággal vagyon arca festve;
Istenarcú Páris úgy kerfle hátul,
Igen megréttenvén Atréus fiátul.

A Balaton tudományos kutatásának eredmé-nyei. A Magyar Földrajzi társaság választmányá 1891 márczius 7-iki rendes ülésében az elnök in-dítványára elhatározta, hogy a Magyar birodalom egyes vidékeinek földrajzi tanulmányozását a Ba-laton alapos kutatásával elkezdi és azonnal egy külön bizottságot küldött ki hazánk e nagy tavának tudományos átbuvarlására. A «Balaton-bizottság» 1891 márczius 15-én az ország jelesebb szakférfiai-ból megalakul és azonnal munkához látott. Mint-hogy a földrajzi társaság elegendő pénzalappal nem bír, a Balaton-bizottság törekvése meddő maradt volna, ha a földművelésügyi miniszterium, a m. tud

Vulkánhegyseg.

Rejzisztóhegyseg.



Ködtenger a Zsil völgyében, 1895. július 8-án.

Petrik L. fényképe.



Ködtenger a Poprád völgye felett, a Bástya gerinczéről tekintve 1891. december 23-án.

Wundt T. fényképe után rajzolta Dörre Tivadár.

akadémia, Veszprém megye törvényhatósága és dr. Semsey Andor nemes áldozatkészséggel nem támogatják és a kifizető program végrehajtására tetemes összegeket nem adnak a bizottságnak; azonfelül a földmívelésügyi miniszterium kebelében lévő vízrajzi osztály és m. kir. központi meteorológiai intézet is hathatós erkölcsi és anyagi támogatásban részesítették a bizottságot. Nagy elismerés illeti meg továbbá az állami és magánuradalmi erdőhivatalokat, a közlekedési vállalatokat, a Balaton melletti közönséget és nagyszámu külső munkatársakat a beküldött adatokért, tudósításokért, a sok kedvezményért és a vendégszeretetért, a melyben a kutatókat részesítették. Az ötévi munka eredményeit immár a nyilvánosság elé bocsátja a Bizottság. A három terjedelmes kötetre tervezett munkát egyes önálló tanulmányokból szerkeszti Lóczy Lajos, a Balaton-bizottság elnöke.

A nagy munka füzetekben jelenik meg. Eddig három füzet, illetőleg három rész látott napvilágot, ugymint: *A Balaton környékének földrajzi leírása*, Lóczy Lajostól, *A Balaton hidrografiája*, Cholnoky Jenőtől, és legújában *A Balaton limnológiája*, szintén Cholnoky Jenőtől. Ez utóbbi 118 lapra terjedő s nagy 8-ald alakú füzet 1 fénynyomatú képpel és 70 szövegkötő ábrával. A dolgozat szigorúan tudományos természetű, de a művelt közönség által is élvezhető. Az egész nagy munka számos rajzzal és térképpel illusztrálva, legföljebb három év alatt egészen meg fog jenni. Az egyes füzetek, mint az egész munka megrendelhető Kilián Frigyes könyvkereskedésében.

Csanád, történeti színmű 5 felvonásban, írta Szalay Károly. A múlt évi Karácsonyi-díjért pályázott az akadémián, hol a versenyművek közt a második helyen emelték ki. A szerző munkájának kiemelésével a nagy közönség elé felebezi most az akadémia bírálatát, mint a mely a dráma alapeszméjét félreismerte. Szalay történeti színműve — mint az akadémia is elismerte — ép tehetség munkája és költői erő nyilatkozik benne. Csanád vezér a hőse, ki népet meg akarja menteni Bizancz zsarnok-sága alól s ezért a magyarok mellé áll. Mig így azt az alapeszmét — vagy politikai tendenciát képviseli, — hogy a magyarok nagylelkűséggel, szabadságszeretettel hódítottak az új hazában, s ellenségéből is barátot csináltak, addig erős drámai élet is lüktet benne, mert Csanádnak népe jövője iránt való törekvéseben utjába áll saját szíve, a szerelem. A bolgár khán leányát szereti, a khán pedig vitéz küzdelemben Csanád fegyverétől esik el. Szerelmét is áldozatul hozza tehát Csanád népének. Az ötfelvonásos színmű szép verseiben főleg a lyrai részek válnak ki. A drámai szerkezet próbáját a színpad adhatná meg. Szalay jóval inkább eszmekörének, gondolatának s érzelmeinek él, mintsem a színpad technikájára jutna eszébe annyiszor, a mennyiszor a jellemzés szüksége, a jelenetvázis hatása a dráma menetének gyorsasága megkívánja. A „Csanád” könyvalakban is élvezhető olvasmány. Díszes kiállításban, Nagy Lászlár festőművésztől rajzolt címképpel jelent meg, s ára 2 frt. Kapható szerzőnél, Budapest, Lónyay-utca 4. sz.

A magyar nemzet története, a Szalay-Baróti-féle munka 53-ik füzeté hagyta el a sajtót. A Habsburg-házról való királyok korából a török-magyar

állapotokat (1526—1657) és I. Lipót uralkodását (1657—1705) tárgyalja. Illusztrációi részben egykorú képek másai, részben történelmi emléktárgyakat, pecséteket, stb. tüntetnek föl. Külön melléklete pedig „Zrínyi kirohanása”, Székely Bertalan festménye után. Egy füzet ára 30 kr. Az egész mű, melyből két kötet már megjelent, a Lampel Róbert-féle (Wodianer F. és fia) könyvkereskedésben rendelhető meg.

Mexiko és utazásom a tropusokon. Irta Bánó Jenő. E szép kiállítású s képekkel is élenkített kötet, egyike a legérdekesebb utazási könyveknek, a melyek újabb időben magyar nyelven megjelentek. Bánó Jenő hazánkba huzamosabb ideig lakott Mexikóban s utazott a közép amerikai államokban, valamint Kuba szigetén, stb. s az itt szerzett tapasztalatait, benyomásait írta le vonzó előadásban. A szerző neve különben nem ismeretlen az irodalomban, a mennyiben már ezelőtt pár évvel szinte jelent meg tőle utazásairól egy kötet, azonkívül a lapokban is gyakrabban lehetett cikkeivel találkozni. A most megjelent könyvet a Kosmos részvénytársaság adta ki Budapesten; ára füze 2 frt 50 kr.

Kecskemét múltja és jelene, a honfoglalás ezredik évfordulója alkalmából és emlékére kiadta Kecskemét város közönsége. Szerkesztette ifj. Bagi László városi főjegyző. A teljes munkából, mely három részre (mintegy 42 iv) van tervezve, ezúttal a bevezető első rész jelent meg.

Hanusz István a földrajzi leírást adja e kötetben. **Hajagos Imre** mérnök a vízrajzról, dr. **Hollós László** tanár a geológiai viszonyokat és a növényzetet írja le, **Francz Rezső** tanár a legegyszerűbb növényeket és állatokat, **Biro Lajos** tanár pedig az állatvilágot, míg **Hagi László** „A város mai képe” czímen szöveggel a könyvhöz mellékelt képhez és térképhez. A könyv díszes kiállításban került ki Tóth László nyomdájából. A közelebb megjelenő második kötet fogja közölni a derék alföldi város történetét, a harmadik kötet pedig a város jelenét. Az egész mű ára csak 2 frt, miután a városi hatóság lehetővé akarja tenni, hogy szegényebb sorsúak is megszerezhessék. Ez összeg is a kötetek kézhez vétele után, részletekben fizethető.

Zichy Mihály rajzai a szépművészeti múzeumban. A kormány a szépművészeti múzeum számára újabb nevezetes bevásárlást tett. Megszerezte nagy-névi festőnek, Zichy Mihálynak azokat a pompás rajzait, a melyeket Arany János balladáihoz készített. Zichy Mihály rajzaiból már oly nagy gyűjtemény van együtt, hogy lehetséges a szépművészeti múzeumban egy Zichy-terem berendezése. Külön terem jut *Munkácsy* Mihálynak is. Ide kerül a most megvásárolt „Siralomház” is, melynek sok nézője van az új múzeumokban. Ezenkívül külön helyiséget kap az új szépművészeti múzeumban *Markó* és az ő iskolája is.

Operaszínház. Egy ballet az operaszínház újdonsága, melynek szerzője *Mader* Raoul, a színház egyik karnagya. A *piros cipők* a balletnek — vagy mint a színpad nevezi: tánclegendának — czíme. Szövegét egy Andersen-féle gyermekmese után szerkesztette *Regel* H., a táncrészeket szerzeszte *Hassreiter*. Tarkaság, látványosság mind a négy felvonásban a színpad, s a kiállításról nem kímélték a pompát se öltözetben, se díszletben. Balletben már ez maga félsiker. *Mader* a zenében túlságos ereditésigre nem törekedett, s akárhányszor hangzanak reminiscenciák. Nagyon is

keverék a zene, de eleven és dallamos. A ballet tetszett is, s látványosságai soká fentartják.

Története, melyet némajátékkal és tánczokkal adnak elő, Oroszország déli részébe visz el. Ott egy búcsújáróhely nevezetessége egy pár cipő. A ki ezeket megérinti, meggyógyul, ha sánta vagy béna is. A szép *Darinka* azonban elég megdölgötlan, s leveszi a piros cipőket, felhúzza, tánczol benne, s ime megjelenik előtte a büntetés angyala s megátkozta, hogy tánczoljon mindig, nyugta ne legyen. Szegény *Darinka* tánczol pihenés nélkül, bevetődik egy gazdag földesúrnak kastélyába, majd egy sűrű erdőbe, rózsakerembe s mindenütt folyton tánczol, míg végre nyomorultan, megtörve, tőrden csuszva hazavánszorog szülőföldre, a búcsújáróhelyhez. A kis templom előtt, a mely megfosztva varázserejétől, elhagyottan áll, imára kuloszt kezekkel, féláljultan összerogy. Buzgó fohásza meghallgatásra talál. A templomajtóban megjelenik a béka angyala, kezében olajjaggal s bocsnátot hirtet. A piros cipők leválnak *Darinka* lábáról, ismét elfoglalják régi helyüket s visszanyerik csodatevő erejüket, míg *Darinkát* az angyal az égbe viszi. Ez a cselekmény a a ballet váza, a mely körül csoportosul a koreográfiai rész, a búcsújárók eleven mozgalma, az egymást felváltó táncok, felvonások, csoportozatok. Ezek összeállítását, rendezését *Hassreiter*, a bécsi udvari opera balletrendezője végezte. A zenekart maga *Mader* vezényelte. A főtáncos szerep *Müller* Kati-czáé, aztán *Balogh* Szidit és *Schmidke* Gizellát tapsolták még legtöbbször. A szerzők, közreműködők közt megoszottak a tetszésnyilvánítások.

Népszínház. Egy francia operette, „*Celestin apó*” került színe jan. 8-ikán a népszínházban. A közönség nem azzal a tetszéssel fogadta, mely az operetteknek rendszeren kijut. A szöveg (Ordonneau és Kéroul műve) nem valami elémés és mulattató termék, s habár *Audran*, kit jól ismer közönségünk, kellemesen zenét írt hozzá, mégis a szöveg nehézsége maga után húzta a könnyű, dallamos zenei részt.

Celestin apó koreográfus volt, s két millió frank vagyonát oly föltétellel hagyta unokaöccsének, egy vidéki ügyvédnek, ha félesztendeig családjával együtt beállnak koreográfusnak. Ugyanis az unoka-öcs és családja valóságos nagyzási hőbortban szenved, ősoket vásárol s épen nagyban feszítenek egy grófi család előtt, melynek egyik tagja nőül akarja venni a *Celestin apó* örökségével gazdag lett lányt. A prókátörék tehát árluhában álnév alatt állnak be koreográfusnak. Épen a próbaidő utolsó napja jött el, de az álomságokból sok zűrvár támad. A közjegyző, mikor megjelenik, hogy a végrendelet föltételeinek végrehajtásáról meggyőződődjék, a koreográfus idegen neve épen az ellenkezőről győzi meg; ez pedig barátával róstei magát igazolni. Végre előkerül *Celestin apó* pótvégrendelete, mely a vagyont a lánynak hagyja. Így a két millió mégis megmarad. A szereplők közül *Károly* Klára követett el legtöbbet a darab érdekében. *Solyomosi*, *Ujvári*, *Raskó*, *Győző* és *Szabó* működtek még körülte.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia jan. 11-iki ülése *Pauer* Gyula elnöklete alatt ment végbe két felolvasással.

Nagy Ernő levelező tag, a nagyváradi jogakadémia tanára, széköfoglaló értekezést tartott az ausztriai császári czim felvételéről, az erre nézve a jogi irodalomban mutatkozó nagy eltéréseket ismertette, majd azután levéltári kutatások alapján készült idevonatkozó tanulmányát mutatta be. Ezután



A köd emelkedése a Bialka völgyében, 1890. augusztus 17-én.

Petrik L. vázlata után rajzolta Hány Gyula.

Schwarz Gyula ismertette *Rehm* erlangeni egyetemi tanárnak „*Geschichte der Staatswissenschaft*” czímű államtudományi munkáját kritikai megjegyzések kíséretében. *Rehm* filológus és jurista is egyúttal, s így műve figyelmet érdemel. E mű annyiban nem felel meg a czíme révén támasztható igényeknek, hogy — ámbár az államtudomány tulajdonképpen csak a XIX. század terméke, *Rehm* maga 268 lapnyi művében csak harmadfél oldalt szentelt a XIX. századnak, 159 oldalt pedig a görögöknek és a többi részint a középkornak, részint az újkor-nak a XVIII. század végéig. Voltaképpen tehát csakis praehistorikumát tárgyalja az államtudomány-nak. Kivánatosnak tartja *Schwarz*, ki az államtudományok történetével régen foglalkozik, ha az újkor, főleg pedig a XIX. századot más, hivatott szakember közvetlen forrástanulmányok alapján dolgozná föl, s csak akkor, ha ez meglez, lehet majd az államtudomány történelmének alapos megírására gondolni.

A szépművészeti múzeum helye. Az országgyűlés az ezredéves ünnepek alkalmából 3.200.000 frtot szavazott meg egy szépművészeti múzeumra, mely a képzőművészet alkotásait foglalja magában, s egyesítse az országos képtárt, a muzeumi képtárt, a történelmi képesarnokot, s ezen kívül vásárlásokkal gyarapítandó folytonosan. Az intézet számára azonban a fővárosban kellő helyet nehezen találunk, miután itt mindent beépítenek. Kellene pedig 10.000 négyszögölnyi terület, hogy a múzeum is szabadon álljon, mint a nemzeti múzeum. A városi tanács az új-vásártért jelölte ki, de a város e hó 13-iki közgyűlése a szép nagy tér megcsönkítését nem hagyta helybe, a teret a múzeum czéljaira át nem engedte. A kik elleneztek, felhúzták, hogy a kormánynak magának is vannak telkei, s a lebontandó új-épület kaszárnya helyén is kínálkozik hely.

MI UJSÁG?

Mai számunkhoz mellékelve küldjük szét lapunk múlt, 1896. évi tartalomjegyzékét és czimlapját.

A király utazása. Az utóbbi időkben többször lehetett hallani ő felsége tervezett nagyobb utazásáról a külföldön, noha ismeretes, hogy a király csak ritkán hagyja el birodalma határát. Így az hallatszott, hogy ő felsége ez év folyamán *Londonba* megy, hogy *Viktoria* királynő uralkodásának 60 éves jubileumán jelen lehessen. Most azonban azt jelentik, hogy ő felségét egy fiatalabb főherceg fogja képviselni a jubileumon. Francia lapok szerint pedig a királyt és királynét még e tél folyamán *Korzika* szigetére várják, hogy meglátogassák *Ajacióban* *Ferencz Ferdinánd* főherceget. A királyi pár ez utazási tervéről azonban Bécsben még semmit sem tudnak.

Félszázados évfordulók. Január 13-ikán ötven esztendeje múlt el *József* nádor halálának, kinek jóságos, patriarkális egyszerűsége most is oly élénken él a főváros polgárainak emlékezetében. De a főváros fejlődésének is ő volt alapvetője, s még az

készült kastély. A királylátogatás után az alagutban drótkötél-vasutat alkalmaznak az erdőkben lévő nagy famennyiség elszállítására.

A német császári pár és berlini nagykövetség. *II. Vilmos* császár és *Szögyény* László nagykövet közt nagyon bizalmas a viszony. A német császár minden fontos ügyben kikéri *Szögyény* tanácsát, a ki előtt a palota ajtai mindenkor nyitva állnak. Ha valami sürgősebb ügy fordul elő, *II. Vilmos* maga megy a *Moltke*-strasséra *Szögyény*hez. A minap pedig *Augusta* császárné minden előleges bejelentés nélkül meglátogatta az osztrák-magyar nagykövet nejét. „Ugyan nem vagyok úgy öltözve, mint a hogy egy nagykövetséghez illik menni, — kezdte mosolygva a császárné, — de kedgyednek az utcájában hajtatva, észrevettem, hogy egyik jó barátom háza előtt vagyok, feljöttem tehát.” Ez a látogatás a császárné beköszöntőjével közbeszéd tárgya most Berlinben.

A párisi világiállítás. A kereskedelemügyi miniszter a párisi világiállítás magyar kir. kormánybiztosának helyettesévé *Miklós* Ödön országgyűlési képviselőt nevezte ki.

Baross szobra. Szécsi Antal szobrász műtermében b. *Dániel* Ernő és *Darányi* Ignác miniszterek a Baross-szoborbizottság több tagjával a múlt héten tekintették meg a készülő Baross-szobrot. A művész a munkában már jól előhaladt, s a jelenvoltak nagy meglepéssel nyilatkoztak róla. A szobor leleplezését 1898 május hó 9-ére, *Baross* Gábor halála évfordulójának napjára tűzték ki. A szobor-alap 1896 december hó végével 90.778 frt volt, melyből 70.000 frt kifizetendő még a művésznek a szobor teljes elkészítéséért, úgy hogy az időközli kamatok felhasználásával mintegy 20—24.000 frt fog maradni, melyet a szoborbizottság a néhai miniszter kiskorú fia számára szándékozik fenntartani.

A farsang, mely vízkereket napjával köszöntött be s szokatlanul hosszú, — majdnem kilencz hétig tart az idén, — a régi hagyományokhoz híven, vigan kezdődött.

A fővárosban az első nagy bál a jurista bál volt, mint megalapítása óta minden esztendőben, s mint az előbbieket, az idei is fényesen sikerült. A bánya gróf *Apponyi* Lajosné, a magyarországi főudvarmester neje volt, ki két leányával jelent meg a bálon, melyen a fővárosi előkelő társaság színe-java vett részt. Ezt követik majd a jogász bál, protestáns bál, a mentők bálja, athleta bál, bölcsőde bál, építő iparosok bálja s a többi, úgy hogy a hosszú farsangnak minden hetére jut egy-egy nagyobb multság, melyek közt kétségtelenül a legsikerültebbek közé fog tartozni az a nagyszabású művészestély, melyet a hírlapírók új köre, a „*Budapesti Ujságírók* egyesülete” rendez az új műcsarnokban. Az estély érdekében *Mikszáth* Kálmán elnöklete alatt e hó 10-én volt az értekezlet, melyben a rendező bizottságot is megalakították dr. *Fényessy* Ferencz elnöklete alatt. Az estélyt a hírlapírói segély-egyesület javára rendezik.

Menyegző. *Tórs* Kálmánnak, a néhai jeles írónak s oly sok ideig lapunk belső dolgozótársának leányá-



A köd képződése a Hunfalvy-nyergen, 1888. augusztus 2-án.

Petrik L. vázlata után rajzolta Hány Gyula.

val. Arankával, e hó 5-ikén tartotta esküvőjét a József-utcai Szent-szív templomában ifj. Muzsik József, a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság tisztviselője. Az esketést dr. Künger István apát, egyetemi tanár végezte. Nászgyöngy voltak: az ar részéről Béres János legfőbb ítélszéki bíró; a vőlegény részéről pedig dr. Kétyl Károly egyetemi tanár.

Kecskemét város polgármestere. Az elhunyt Lesták Péter helyébe Kecskemét város közgyűlése egyhangulag Kada Elekét választotta meg, a város volt képviselőjét, a magyar államvasutak egyik fő-tisztviselőjét. Kecskemét város új polgármestere mióta a politikától félrevonult, az irodalom hivatott művelői közt foglalt helyet, s egyéb kiváló tulajdonai mellett ezzel a munkásságával is öregbítette azt a szép bizalmat, mely oly egyetértőleg bízta rá egy nagy és művelt város vezetését.

Kada Elek tiszteletére, mielőtt a fővárost elhagyta volna, az «Otthon» írói körbeli kollégái búcsúlakomát rendeztek jan. 14-ikén.

A zombori polgári kaszinó, — mint onnan írják lapunknak, — a Szivizes-estét fényes hangversenyyel és táncmulattal búcsúztatta el. A hangversenyben kintünk Rajcsics és a zombori dalárda; marasztaló darab a Hetesy Vikóza cimbalom-játéka volt. A kedves kis búcsúlakomát végem érnem akaró újrászóik ragadta a közönséget.

Új melegforrás Budán. A főváros nagy nevezetessége a halkalmasabb vállalkozó szellemmel világ-híre is lenne a budai rész gyöngyüzeinek ama gazdag ere, mely a Duna mentén elvontul, régi idők óta annyi fürdőt táplál. Itt egész fürdő-város épülhetne. Most is, hogy a Gellért-hegy alatt az eskütérnél építendő hid alapozásához a talajt vizsgálják, a kutató furóval vajt 24 méternyi mélységből egyszerre csak hatalmas sugárban tört ki a forró víz. A furást abba kellett hagyni. Szakértők azonnali vizsgálatot tartottak. Kezdetben azt hitték, hogy a víz a szomszédos Rudas-fürdő forrásából fakadt fel. De a Rudas-fürdő vízmennyisége nem változott. Ebből megállapították, hogy ott új forrás van, a melynek most nyitottak utat. A forrás rendkívül bő, naponként 10—12.000 köbméter vizet szállíthat, annyit tehát, mint a Rudas-fürdő összes vízmennyisége. A víznek hőmérséke 43 Celsius-fok és tartalma azonos a Rudas-fürdő vizével. A kiküldötték a nyílásba vascsöveket süllyesztettek, hogy a víz ne folyhasson el. A szakértők a vizsgálat eredményéről részletes jelentést tesznek a miniszternek és a fővárosnak, de már most is kijelentették, hogy a budai hegyek alatt még számos hasonló forrás van és ha bárhol farnak is 24 méter mélységre, gyógyító forrásra akadnak. Az új forrást valószínűleg összekötik a Rudas-fürdővel, a hol külön női gőzfürdő építését főképpen a vízhiány akadályozta.

A berlini Lechner L. czég pudereiről és szépítőszereiről a berlini 1896. iparkiallításán ki lett tüntetve; sokkal nagyobb értéket kifizetését nyert azonban az által, hogy a Deletrez-féle párisi híres illatszerkeskedés főmeghatározója ekként nyilatkozik hajlandónak a Lechner-féle háznak képviselőjét Franciaország, Algír és Marokkó területére néve avyállalni: «Az ön puderei és szépítőszerei az itteni vendékörkömben a legkedveltebbek és a legbecsültebbek és velők nagy üzleteket lehet csinálni.»

Ha Párisból jön ilyen elismerés, a honnan még mindig sokan vásárolnak szépítőszereket, úgy be fogják majd bizonyára látni az ilyenek is, hogy a berlini Lechner-féle szappanok stb. a világ legjobb ilyenmí gyártmányai közé tartoznak, a melyeket a bőr és szépség ápolására használnak.

HALÁLOZÁSOK.

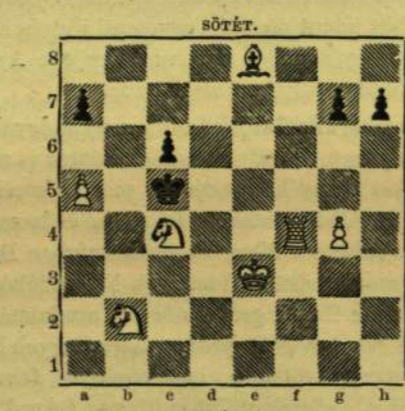
Elhunytak a közelebbi napokban: HILD GYULA altábornagy, a honvédség egyik kiváló tábornoka, hosszabb ideig a kolozsvári honvédkerület parancsnoka, 59 éves korában, Budapesten. — KIRÁLY JÁNOS régi honvédtiszt, ki Budavár ostrománál az első közt volt, később az osztrák hadseregbe sorozták, a Mantuában a Tazzoli-féle 1851-iki öszezsküvésben részes lévén, kötel-halálra ítélték, de kegyelemből tizenkét évet kapott, melyből hat évet ki is állt, s visszatérve hazájába, itt a hazai első takarékpénztárnál nyert alkalmazást, melynek főkönyvezetője lett, 65 éves korában, Budapesten. — BENNYÓ LÁSZLÓ Nándor ügyvéd, volt 1848-as főhadnagy, Rimaszombatban, 73 éves korában. Irodalommal is foglalkozott s a hetvenes évek derekán lapot szerkesztett. — KARSA GYÖRGY, Kassai város volt főjegyzője és 48-as honvédtiszt, 74 éves korában. — GR. ZICHY JÓZSEF, Miksa néhai mexikói császár volt főudvarmestere, Bécsben, hol az uralkodó család tagjai közt nagy részvét nyilvánult halálán. — EMLICH TIBOR, Emlich Gusztáv asztalnoknál, az Athaenaeum vezérigazgatójának szépképességű fia, joghallgató, hosszúságos betegség után, 21 éves korában. — SCHWEINER JÁNOS, nyug. vám- és adófelügyelő, 71-ik évében,

Zomborban. — REITTER ISTVÁN, udvari kocsigyáros, Pest megye törvényhatósági bizottságának és Vác város képviselőtestületének tagja, 69 éves korában, Budapesten. — PUCHER GUSZTÁV, borkereskedő, 51 éves korában, Egerben. — SOMOGYI JÁNOS, nyug. vaspárműpárházi tisztartó, 82 éves korában, Sümegyen. — BATORI MIHÁLY, a budapesti Kálvin-téri Bátori-kávéház tulajdonosa, 1848-ban pozsonyi nemzetőr, 73 éves. — LÉCZALVI BODOR LÓRINCZ, ref. lelkész az alsófehérmegyei Krakkóban. — KERESZTESSY SÁNDOR, fővárosi ismert vívómester, Keresztes Józsefnek, a pár év előtt elhunyt jeles vívómesternak fia, 53 éves korában. — HAUSNER KÁROLY, egri főegyházmegyei pap, nyug. felsőlőnémeti plebános, egyházmegyei anyakönyvtárnok, 48-ik évében, Egerben. — ZELLERIN JÓZSEF, mérnök, a Zellerin-részvénytársaság igazgatója, 30 éves korában, Budapesten. — MILTÉNYI MIHÁLY, Esterházy herceg bujáci uradalmának nyug. tisztartója, 85 éves, Vácson. — FARKASITS GÉZA, államvasuti irodatiszt, Budapesten. — LITS GÉZA, m. kir. honvédfőhadnagy, kezelőtiszt, 33 éves korában, Debreczenben. — BERGMANN NÁTÁN, kereskedő, a székesfehérvári Bergmann és fia czég megalapítója, 75 éves, Székesfehérváron. — PEJAKOVITS SZILÁRD, kereskedelmi miniszteri napidíjas, 51 éves, Budapesten. — ASZTALOS PÁL, joghallgató a kolozsvári egyetemen, 20 éves korában, Kolozsváron.

Özv. URAY JÓZSEFNÉ, szül. Uray Karolin, 80 éves korában, Szatmáron. — Özv. KOKANOVICH JÓZSEFNÉ, szül. Meskó Emilia, 85-ik évében, Liptó-Német-Lipcsén. — Özv. PERGER IONACZNE, szül. Valeró Katalin, a néhai fővárosi bizottsági tag özvegye. Két fia, Perger Ignác fővárosi tanácsjegyző, Perger Ferenc ügyvéd és a Balatoni gőzhajós társulat vezérigazgatója és Stefánia leánya gyászolja. — GR. CSÁKY ERKA, gr. Csáky Lajosnak 5 éves leánykaja, ki három hét előtt másik gyermekét is elvesztette, Budapesten. — MIKLÓSVÁRI MIKLÓS IMA, tizenöt éves korában, Budapesten, holtestett Virányosra, Szabolcsmegyébe szállították az ottani családi sírboltba. — GR. BÉLDI FERENCZNE, gr. Béli Akos főispán édes anyja, Kolozsvárt.

SAKKJÁTÉK.

1899. számú feladvány. Walthoffen W.-től.



Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1876. sz. feladvány megfejtése. Jespersen J.-től.

- Világos. Sötét. 1. Bg3-d3 t. sz. 2. Megfelelőleg mat.

Az 1877. sz. feladvány megfejtése. Maximow M.-től.

- Világos. Sötét. 1. Vg7-g6 t. sz. 2. Megfelelőleg mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — König Dénes. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Csomayán: Németh Péter. — Gyulán: Dr. Plopu György. — Budapesten: Semsey Kálmán. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

Öszi estén. Van benne valami a borongó őszi hangulatból, hanem a verselés fogékonysága minduntalan kiköszentel belőle az olvasót. Hulló levelek. Dalok. Az első a magyar szerelmi dalok egyik előszerezzettel művelt formájában az elmulás nehéz gondolatát, a lét és nem lét kérdését mondja el, meglehetősen szarabon. A másodikban a tartalom és alak inkább összhangban áll, de költői becsé ennek sincs. Elvégeztetett. A közlendő köze soroztuk. Kopár parton. Bocsnán. Mindkettő előírja szerző tehetőségét. Az elsőhöz azonban nem illik a szonokias, sokszor dagályos hang; a másodiknak pedig csak első versszak van eléggé kidolgozva, a másik kettőben sok az erőden, bágyadt kifejezés. A főtőlgyökész el sem éri el lapunk színvonalát. A puszták gyermeke. Nem sok jellemző vonást tud elmondani róla. Részletesebb, száraz leírás. Midőn a legény lelkébe akarna pillantani, az sem sikerül. Az is furcsa, hogy szerző szerint a kanászból kisbéres lesz, ebből csikós. Az alföldi parasztembernek ilyen metamorphosiról nem igen tudunk.

F.P.Gyapa. Húsz éves előfizető. A kérdézet sor-jegyek nem húztak ki. Egy órtult ügyessége. Elbeszélés. Teljesen valószínűtlen, képtelen történet, meglehetősen gyengén előadva. Nem közölhetők: Tegnap esküvirágból. Szerielem. Múzámához. Muzsika szól. Esik a hó.

KÉPTALÁNY.



A «Vasárnapi Ujság» 52-ik számában közölt nagy-képtalány megfejtése:

«Dicsőség a magasban Istenünknek, Dicsérelje őt a föld és a nagy ég. Ki egy szavával hívta létre mindent, S pillantásánál függ ismét a vég. Ő az erő, tudás, gyönyör egésze. Résztünk csak az árny, melyet ránk vetett, Imádjuk őt a végtelen kegyért, hogy Fényében ily osztályrészt engedett.»

A rejtvény megfejtését a határidőig beküldte Németh Péter. Vele együtt 159-en fejtették meg a rejtvényt, s ezek nevei közül elsőnek Burján Margit, másodiknak Halász Gyula, harmadiknak Péter Jánosné neve huzatott ki, s nekik a jutalmát kitűzött-könyveket kiadóhivatalunk a mai postával megküldötte.

Heti naptár, január hó.

Table with 4 columns: Nap, Kath. prot. naptár, Görög keleti naptár. Rows for days of the week from Vasárnap to Szombat.

Hold változás. Holdtölte: 18-án este 9 ó. 33 pkor.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Foulard-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenként — japáni, chinai, stb. a legjobb min-tázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként; sima, csikos, kockázott, mintázott damaszt stb. (mintegy 240 különböző) minőségben, 2000 szin és mintázattal stb. megrendelt áru postabér és vámmentesen a házhoz szállitva, mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. és k. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros. és levelez-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó, Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Logjobb és leghirnevesebb pipere hölgyor: a La VELOUTINE 6959 Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ. PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Az arcz szépsége legbiztosabban úgy érhető el, ha a Lechner-féle zsirpuder, Lechner-féle Hermelinpuder és Aszasiapuder alkalmazásával állapítatik. Ezek a híres arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelső rangú művésznők által előszeretettel használtak; nagy előnyük, hogy a bőrnék viruló, üde rózsás színt adnak és nem lehet észre venni, hogy az arczpuderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützentr. 31. és minden illatszer-árusnál. — Után-zatokról óvakodni kell. 7051 Lechner L., Berlin, kir. színházak szállítója.

SIKKES EGYENRUHÁKAT tábornokoknak, tisztelknek, önkénteseknek, vasuti és postahivatalnokoknak, erdészeknek, csendőrségnek, rendőrségnek, tüzoltóknak, pénzügyöröknek és anyakönyvvezetőknek készitenek. BLUM ÉS TÁRSA Ó császári és királyi Fensége József főherczeg udvari szállítói. BUDAPEST, IV., Sütő-utoza 2. (Szervita-tér sarkán.) 7033 Arjegyzékek készséggel küldetnek. Pontos címre figyelni tessék.

Az arczszin fiatal fénye és üdesége. A Dr. Lengyel Frigyes-féle nyirfabalsamnak szigoruan a használati utasítás szerinti alkalmazása által a felbő hór Ichámik használati és az ezen módon tisztított alsó bőr fiatal fényben és üdeségben jut felszínre. Minden nemű kiütés, szeplő, folt, vörös, anyajegy stb. stb. ezen szer által elmúlik, a bőrrázcsok és himlőhelyek lassankint el lesznek simítva; egyúta ában az arczszin friss, egészséges színt nyer. Dr. med. Raspi tanár egyetemi proccurator Bécsben és Pfyeluch tanár Londonban mint kitünő szert ajánlják Dr. Lengyel Frigyes nyirfabalsamát. Egy korsó ára használati utasítással 1 frt 50 kr. A nyirfabalsam hatásának támogatására szolgál a Dr. Lengyel Frigyes-féle benzócszappan darabonként 60 kr. Főraktár Török József gyógyszerárban Budapest, király-utoza 12. 6891

Az Excelsior-kávé mely erős, zamát és szaporaság tekintetében a legkényesebb igényeket is kielégíti és már kitüntetés nyert, kiváló minőségű folytán az erdésves kiállításán is. Budapest 1896. Temesvár 1891. a nagy millenniumi éremmel lett kitüntetve. Az Excelsior (szemes) pörkölt kávé a legkiválóbb fajok keveréke különleges mód szerint pörkölte s nemcsak sokkal jobb, mint a forgalomban előforduló más pörkölt kávék, hanem azekkel szemben 25% meg-takarítást is nyújt a fokozott erő és kelőletű zamát folytán, mely tulajdonosait a kávé husamosabb raktárolás esetén is megőrzi. Minden takarékos házi asszony saját érdekében legyen kielétt az Excelsior kávéval és gyűződjön meg annak kiváló tulajdonságairól, de a vételnél kérjük arra figyelni, hogy ne értéktelen utánzatokat, hanem csakis eredeti csomagolás — az alábbi védjeggyel ellátott valódi Excelsior kávékat szerezzon be. Legnagyobb 00 minőségű Excelsior kilónként 2.40 kr. 2.10 0 csakis törvényesen védett és védjeggyel ellátott 1/2 és 5 kilós zárt csomagokban. Az Excelsior kávé előnye: Hogy 1 kiló pörkölt kávéval nyújthat, 1 1/2 kg. nyers kávéval szelgeget-tetli, mert 20% a pörkölté által vassandóba megy; kilője a finom nyers kávénak 2 frt 20 krajárát fizetve. 1 kg. pörkölt kávé 2 frt 75 krajár, ezzel szemben 00 Excelsior kávénak, mely 4 finom fajból össze-állított keverék csak 2 frt 40 krajár, tehát megtakarítás kilónként 35 kr. 5 kilós postacsomagok bármennyre bármely postafiókomba. Wertheimer és Frankl első magyar gőz-kávépörköltö 7037 Budapest, V., nagy korona-utoza II.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS KWIZDA-féle Restitution-fluid cs. kir. szab. mosóvíz lovaknak Egy palackkal 1 frt 40 kr. o. ó. 6. KWIZDA-féle Korneburgi marha-táppor étrendi táplálószer lovak, szarvasmarha és juhok számára. Ára 1 doboznak 70 kr., 1/2 doboz 35 kr. Kwizda-féle kresolin keszes patacserváló szer, 1 szeleccze 4 fél kilo 1 frt 10 kr. Kwizda-féle szab. szárszalagvédő gummiból. A szab. szárszalagvédők szürke, fekete, barna és fehér szinben 4 a nagyágban állitattnak elő és pedig bal- és jobblához. A megerősítésre a-b méretnek, vagyis: 20—22 cm. ker.-nek meg 1. sz. sz. 23—24 2. sz. 24—27 3. sz. 27—30 4. sz. A szab. szárszalagvédők ára szürke szinben db.-ként 1. sz. 2 frt 50 kr., 2. sz. 2 frt 70 kr., 3. sz. 2 frt 90 kr., 4. sz. 3 frt 30 kr. ára a többi színeknek bármely nagyágban db.-ként 30 krajár drágább. Naponkénti postai szétküldés a főraktár által: Kerületi gyógyszerész Korneburgi Bács mellett.

Farsang-idényhez a legjobb szer házfestésre a Maypole Soap angol festőszappan. Pest használtl bátoitettek 15 percz alatt a legelegán-sabb divatszínreket, a nélkül, hogy a toilletteket szét-fejteni kellene, Maypole Soap fest gáze, selyem, csipke, szalag, bársony, peluche, mindennemű gyapju-és pamutszöveteket szintartóan. Ára 40 kr., fekete 50 kr. The Maypole Company Limited London. Vezérügynöksége: Budapest, Bálvány-utoza 5. sz. Főraktár: 7057 Mértay Testvérek-nél BUDAPEST, V. ker., Váci-kört 20. sz. Nagyban és kicsinyben kapható: Wald Gyulánál, Budapest, VII., Király-utoza 21. és 34. Budapesten kicsinyben kapható: Weiner Mátyásnál, Andrássy-út 2. Török József gyógyszerár, Király-ut. Dr. Egger Nándor gyógyszerár, Váci-kört. Radits E. Apostoli-gyógyszerár, József-kört 64. Molnár s Moser, drog. Koronaherzeg-utoza 9. Hernda Nándor, drog. Kossuth Lejos-u. Lux Mihály, drog. Múzeum-kört. Korn. D., fűszerezéskész Dohány-u. 1. Herzog S., Ulói út 46., s laltányval szemben.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBBS ÉS LEGIOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapítottat 1847. Brauswetter Janos órák, ékszeresek és legioobb hírvévv óraüzlete. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bármennyre. Javítások pontosan eszközöltetnek.

PSERHOFER J.-féle gyógyszerár, Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatt „zum goldenen Reichsapfel“ „VÉRTISZTÍTÓ LABDACSAI“ melyeket azelőtt „Egyetemes labdacsoznak“ neveztek, nagyon meg-érdemlik ez utóbbi nevet, mivel ezek a labdacsok nagyon sok betegséget haza-gyógyítanak, kintinó hatással. Ezek a labdacsok sok évtized óta vannak általánosan elterjedve és kevés olyan család van, mely egy kis közeletet ne tartana otthon ebből a kintinó házi szerből. Számos orvos ajánlja ezeket a labdacsokat házi szer-nek, különösen ama bajok ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: epkeeringés zavara, májba, bélygőnyesg felgyűlő-dások, az agyban való vértöltülés, aranyér esteiben stb. A vértisztító tulaj-donságuknál fogva különös jó hatással verszégénységben és az ebből eredő betegségekben: sápadtságban, ideges fejfájásban stb. A vértisztító labdacsok hatása enyhe, fájdalomt nem okoznak és így a leggyöngyöbb betegek és gyermekek is bírsák bevehetik. Ezen vértisztító labdacsok több mint 100 év óta tisztá és hamisítatlan minő-ségben kaphatók az «arany birodalmi almához» címzett gyógyszerárban Bécsben, Singerstrasse 15. sz. a s egy 15 szem labdacsozt tartalmazó doboz (aknatulja) ára 21 kr. o. ó. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 frt 5 krajár kerül, bármennyre utánvételi küldésnél 1 frt 40 krajár. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el. Az össezeg előlges beküldésnél (mi legjobban postantálványul eszközöltetik) bármennyre küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 35 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 30 kr. és 10 csomag 9 frt 30 krajár kerül. Ezen kívül még mindennemű megbízások elfogadottak és a leg-gyorsabban és legolcsóbban teljesítetnek az «arany birodalmi almához» címzett gyógyszerárban: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a. Csak azon labdacsok valódiak, melyeknek használati utasítása A. Pscherhof aláírásával van ellátva és ezen aláírás minden doboz földelén vörös szinben van nyomtatva. 7005 Raktár Budapest, Török József gyógyszerárban, Király-utoza 12. sz. a.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Naponkénti eladás

Lesoványodásra s egyidejűleg az egészség erősítésére 2 hónapig vendő a dr. Blyn s dr. Duchesne-Duparc klin. tanár, becsületrend lovagja — megfigyelése után Boisson gyógyszer által készített perza-pilula, veseliósiával előállított növ. készítmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bér. szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.** Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerész, király-utca 12. szám. 7050

Sömör gyógyítása.

A száraz, nedves pikkelyes sömör (dobozos) és a velük járó tüdőbetegségek gyógyítását biztosan gyógyítja — még azok is a kik eddig soha nem tudták meggyógyulni — Hebra dr. sömör-lakal (fichtentöl) nevű szere. Alkalmazása kila: és ártalmatlan. Ára 6 frt. Az árak pénzben vagy levélbélyegben való befizetés után várnak és portofóttól mentesen küldi a St. Marie-Droguerie Danzig (Németországban.)

Hirdetések felvételnek a kiadó hivatalban. Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Levélbélyeg-kereskedés

PRÜCKLER J. C.

Budapest, IV., Régi posta-u. 5

Alapítotott 1876. 7014

Veszek! Eladok! Cserélek!



SZABADALMAKAT

(Patente). Kioszk-szól, védjegyeket és mintákat belajstromost, a világ minden államában, legkedvezőbb feltételek mellett, **RÉTHY JÁNOS**, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Szilárd, okl. mérnök) 7015

Váljunk el

az eddig használt értéktelen szerektől. Köhögésnél, rekedtségűnél, a torok és légzési szervek minden zavarainál teljes biztonsággal hatnak

EGGER MELLPASZTILLÁI.

Ezrekre menő hálaíratok rendelkezésre. Egy doboz ára 50 kr. és egy forint. Próbadoz 25 kr. Kaphatók minden gyógyszerárban. — Főraktár: **EGGER-féle gyógyszerár a «Nádorhoz»** Budapest, Váci-körút 17. 6968

Főiskolai Dr. KUN ZOLTÁN

gyógyszerel
Vérképző labdacok, rőzsaszinre cukrozva: vérszegénység, gyengélkedés, görvélkórosok, látszólag tüdőbetegnek legjobb gyógyszere. 1 üveg ára 1 frt 80 kr.
Hurut labdacok, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, tüdővész, hideglelés, malária, gyümölcsök ellen legkiválóbb! 1 üveg 50 cseppenként cukrozott labdacok. Ára 1 frt 80 kr.
Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az **IRRI-GALÓ POE** 1 doboz 1 forint 20 kr.
Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvezek fölött! Kiváló övszere a ragályos torokbajoknak is! Ára 60 krajczár.
A Purpurin Crème arca- és kézkezelésnek meglepő hatása van! 5 nap alatt az arczról minden foltot eltávolít a bárszonszertvé varázsozja. 1 tégely 1 frt 20 kr.
Kaphatók a készítőnél:
TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél Sárospatakon. 6839
Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerárban, Király-utca. **Dr. Buday Emil** gyógyszerárban, Városház-tér. Minden drogá-üzletben és gyógyszerárban kaphatók.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER

legújabb gyógyászati
SAVANYU-KÚT

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantáza legnagyobb alkotása Dante Pokla a **városligeti fasor végén** körkép alakjában látatós. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság

Fő részei:

1. A lelkek átélése az Acheronon.
2. A lebegő lelkek.
3. A tékozlók és fősvények hegye.
4. Dis vár. Az izzó torony. Az égő sírok.
5. Az ember-fák erdeje.
6. A verjölő.
7. A tűzeső.
8. Az égő lábak mezeje.
9. Az ostromoztat.
10. Az aranyosunás barátok körmenete.
11. A mézárás.
12. A kigyók földje.
13. A Jégvilág.

Megszámlálhatatlan sokaság. Alomvilági tájak. Soha eddig nem látott színházok. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható reggeltől 9 óráig egész nap a király-utca fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibuszok és lóvonatok kocsik megállóhelye.

A Pokol Gardonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Ára 50 kr.

A nap változó világossága szerint változó színházok! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egyedül álló alkotása. 6811

Menyasszonyi selymekelmék

fehér, valamint fekete és mindenféle más színben igaz gyári árakon a valódiság- és tartósságát való jóállás mellett, méterenkint 35 krtól 12 frtig, porto- és vámmentesen házhoz szállítanak. Legjobb közvételre magánudvari forrás magánok részére. Ezer meg ezer elismert írat. Minik bőségesen kitérnek. Svájcba a levélporto kifizetésére.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
selymekelmé-gyárak szövetsége Zürich. 6949
Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

Selyem mellü háli ingek, kortyúk, nyakkendők, selyem zsebkendők, meligombok, illatszerek, kalapok, cillinderek és egyéb férfidivat cikkek nagy választékban ajánl

FÖLDVÁRY IMRE

BUDAPEST 7052
Koronaherceg-utca 11. és Kerepesi-út 9. sz.

Korunk fő nyavalyája az idegesség

vértelenség, melyből számtalan más kör származik. Ez illo pedig legbiztosabban hat a

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 3 üveg franco küldve 6 frt. Ezen bor a saját magam által termelt ménes Sherryvel van készítve és minden hasznos készítmények között a legtöbb chinaját és vasat tartalmazza.
Bozsnay Máttyás szeti laboratorizuma, Aradon. Kaphatók Budapest: **Török József** gyógyszerár, **Egger-féle «Nádor»** gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban. 6904

Nincs többé köhögés!

Tüdő- és gégebajban szenvedők részére.

Mrd. univ. **Dr. FÁYKISS KÁROLY** szepesi kárpáti gyógyfűkivonata

1 üveg 75 kr., cukorkák egy doboz 35 kr., then 1 csomag 50 kr., egy kis próbasomag 25 kr., 30 év óta a legjobb sikerrel használtatik köhögés, rekedtség, hurut, hőkhurut, influenza, légzési akadályoknál, oltal-szuránál, tüdőgyulladásnál és idült hőghurutnál. 7028
Kapható Koller Testvérek a «Nagy Kristóf»-hoz címzett gyógyszerárban, Budapestben, IV. ker. Kristóf-tér 2. Váci-utca és Kristóf tér sarkán.



Páris 1889. **Kitüntetve** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.

Egyetememes gyomorpor

Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosilag legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorhajóknaál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldij meg-térítése mellett, berlini főraktárból.

Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60

Raktár:
Budapest: Török József gyógyszer. király-utca 12. szám. 6692

Cacao van Houten

Igen jó zamatú, idegerősítő, könnyen emészthető. A fogvasztásban olesó. 6989



Az „ÉVSZAK“

Divat- és kézimunka folyóirat szépirodalmi melléklettel.
Páris, London, Bécs, Berlin ujdonságai.
Mutatványszámokat kívánatra INGYEN küld a kiadóhivatal 7044
„Könyves Kálmán“ magy. irod. részvénytársaság könyvkereskedése.
Budapest, VII., Kerepesi-út 22.
Ara egy negyedévre 1 frt.

szabadalmazott
Jégsarkantyúk!
Ezen rendkívül csej-zerű jégsarkantyúk minden más gyártmány fölött előnyt érdemelnek. Jóval kisebbek és könnyebbek, nem sörtik a sarakat, és nem is kell attól elváloítani. Használaton kívül teljesen láthatatlanok, 60 kr.-nak előzetes beküldése, ellenében portofóttal, vagy postautalvánnyal küldi a készítő: **C. A. Stank jun. Reichenberg.**

SZÉP asszony a föld gyöngye.

Azért használjon minden hölgy:
Diana arczkenőcsöt, mely teljesen ártalmatlan arczbört, legbiztosabban finomított és szépitő szer. Legjobb eredménnyel használják minden bőrbetegség és bőrtisztatlanság u. m.: kiütés, szeplő, májfolt stb. ellen.
Egy tégely ára 50 krajczár.
Viora szépségtej. Tejszerű folyadék, elismert legkiválóbb mosdóvíz. Az arcznak szép fehér és tiszta színt ad és ezt puhává teszi, eltávolít és óvja minden arcztisztatlanságtól. Nagyon kedvelt hölgykosmetikum.
Egy üveg ára 70 krajczár.
Ibolya kézmosópor. A kéznek bárszép fehér színt ad. Doboz ára 60 kr.
Használati utasítások mellékelve vannak.
Főraktár a készítőnél
SZEGHY SÁNDOR gyógyszer. SZEGZÁRDON. 6873
Budapest: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárban.



4. SZÁM. 1897. BUDAPEST, JANUÁR 24. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt | félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5. — | félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekkhez a postai megkötésű viteldij is csatolandó.

VAJDA JÁNOS.

1827—1897.

NAGY VESZTESÉGET gyászol a magyar költői irodalom. Egy sajtószertien eredeti, első rangú művelője hunyt el Vajda Jánosban, ki hetven évre terjedt küzdelmes, de irodalmi érdemekben gazdag életét január hó 17-én fejezte be őszinte bánatára tisztelőinek és barátainak, ezek közt a «Vasárnapi Ujság»-nak és melléklapjainak, melyeknek mintegy 25 éven át (1879—1894) állandó belső munkatársa volt.

Vajda János írói egyéniségét és működését már több ízben ismertette lapunk régebbi évfolyamaiban is. Most, elhunytának szomorú alkalmából kell megemlékeznünk élete pályájának főbb mozzanatairól.

Vajda János 1827-ben május 7-én Budapestben született. Kezéssel születése után Fejérmegyébe, Vaálba költöztek szülei, a hol atya uradalmi erdősz volt. Itt töltötte Vajda első gyermekéveit, egy magános erdei lakban, elszigetelten a világ zajától, csupán a természettel társaloga, a mi a fogékony gyermekkedlyre nagy hatással volt. A gimnáziumot Székesfehérvárott végezte s azután tanulmányait Pesten folytatta, itt Vajda Péternél lakott két esztendeig, kinek magánéletében is megvolt az a sajátos hatása, a mi műveinek természetimádó szelleméből árad az olvasóra. A kor romantikus hangulata magával ragadta őt is, ifjú lelke egész hevével vonzódtott a «nemzeti nyelv apostolai», a színészek közé és ezért otthagya az iskolát, egy szintársulathoz szegődött és ezzel tizennégy hónapon át Magyarország és Erdély nagy részét beutazta. Ezután egy időre Alesuthra ment, hol mint gazdatiszti gyakornok töltött egy évet, de már a másik évben ismét Pesten volt, hol a magyar gazdasági egyesületnél kapott alkalmazást. Ebben az időtájban írta első verseit, melyek a Vahot Imrétől szerkesztett s Petőfi versei által hírré kapott «Pesti Divatlap»-ban jelentek meg. Aztán az «Éle képek» írói társaságába is belépett költeményeivel, melyeket olyan szívesen fogadott a fiatal irodalom, hogy Jókai, Vas Gereben, Degré, Lauka, Lisznyay, stb. azonnal bevették baráti körükbe. Az úri-útczai Pilyax-kávéház kerek asztala, mint ők nevezték, «a forradalmi csarnok közvélemény asztala» mellett Vajda is mindennapos volt, s mikor az ifjúság kis csapatja elindult innét, hogy 1848 márczius 15-én a forradalmat ki-



Endrey Sándor 1893 évi festménye.

Handwritten signature or name.